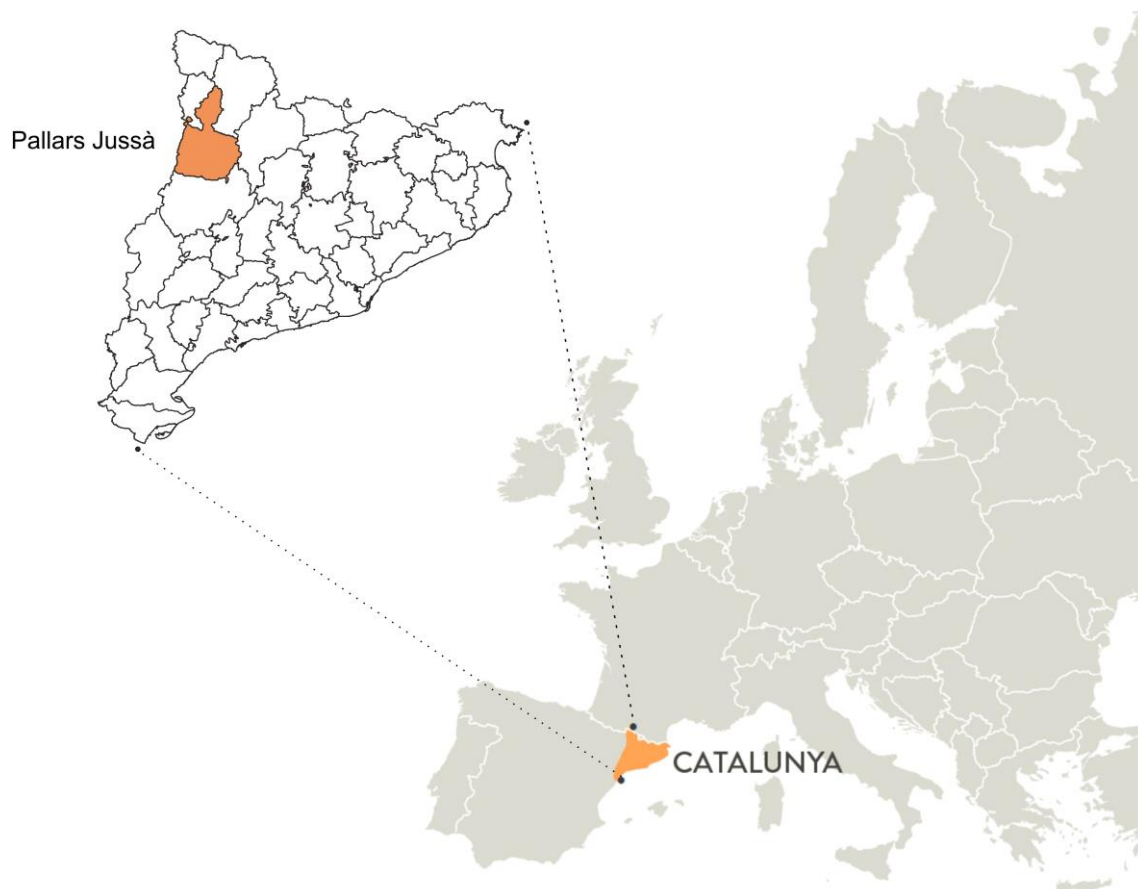

PALLARS JUSSÀ, UN MÓN PER DESCOBRIR

DOSSIER PROFESSIONAL 2024

Aquest dossier ha estat possible gràcies a la col·laboració d'empresaris, entitats i associacions que han participat en les sessions de desenvolupament turístic del Pallars Jussà.

ÍNDIX

1. PALLARS JUSSÀ. UN MÓN PER DESCOBRIR

Una terra acollidora	7
Epicentre: el centre de visitants del Geoparc	8
Oficines de turisme	9
Climatologia. Els colors del Pallars Jussà	9
El Pallars Jussà és Geoparc Mundial de la UNESCO	10

2. SITUACIÓ I ACCESSOS

Situació i accessos	11
Mobilitat suau i accessibilitat	13
Mapa	14

3. EL MILLOR DEL PALLARS JUSSÀ

L'espectacle de la natura	15
El Pallars Jussà en viu	17
Fascinació geològica. La ruta dels dinosaures	19
Un patrimoni construït al llarg dels anys	20
Aigua i energia	21
El Tren dels Llacs	22
Destinació Turística STARLIGHT	23
Certificació Green Destinations	24
Gratitud, responsabilitat social i turística al Pallars	25
Una terra amb mil històries	26
Festes i tradicions	29
Sabors de sempre	30
Els nostres vins	31

4. PROPOSTES PER DESCOBRIR LA COMARCA DEL PALLARS JUSSÀ

Vine al Pallars, Viu el Jussà	32
Senderisme: caminant per la comarca	
Camins del Jussà	34
Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici	35
El Cinquè Llac	36
Guiatges de senderisme	37
Rutes guiades des dels allotjaments	39
Curses, esdeveniments i altres propostes	39
Ecoturisme	
Observació d'ocells o <i>Birdwatching</i>	41
Observació de petita fauna	42
A la cova dels muricecs amb caiac	43
La brama del cérvol a Boumort	44
Geoturisme pel Pallars Jussà, una visió diferent de la natura	46
Geologia per a professionals	46
El Parc de les olors de Claverol	47
Observació del cel nocturn	48
Passejades amb La Carreta	49
Vacances entre herbes / Vacances entre bolets	49
Voluntariat ecoturístic	50
Vol en globus pel Geoparc Orígens	50
Ecoturisme al municipi de Tremp	51

Turisme actiu	
BTT	52
Caiac per aigües tranquil·les	57
Rutes a cavall	58
Barranquisme	59
Escalada	60
Altres activitats d'aventura	61
Rutes pels paisatges, especial famílies	
Mont-rebei camí de les estrelles	62
Telefèric de la Vall Fosca	63
Rememorant la història	
Pallars Nostàlgic	64
Les Botigues Museu de Salàs	65
Museu Hidroelèctric de Capdella	66
L'Espai Raier	66
Parc Cretaci	67
Torre de Barta	68
Espai Museum	68
Conèixer els nostres pobles	
Visites culturals als nuclis urbans	69
Visites amb el Tren dels Llacs d'un dia	70
Visites amb el Tren dels Llacs els caps de setmana	71
Castells de frontera	72

Gastronomia, enologia i productes locals

Ruta del Vi de Lleida	73
Licors tradicionals i cerveses artesanes	76
Visites a productors agroalimentaris	77
Propostes gastronòmiques i enològiques	78

Touring i escapades per a tothom

Vacances pensades per sèniors	79
Vacances actives en família	80

Oficines de turisme del Pallars Jussà	81
--	-----------

1. PALLARS JUSSÀ. UN MÓN PER DESCOBRIR

UNA TERRA ACOLLIDORA

Situada a mig camí entre els cims més alts del Pirineu i la plana de Lleida, si hi ha un adjectiu que caracteritza la comarca del Pallars Jussà és el contrast, i encara podem afegir que aquestes són unes terres i uns paisatges genuïns i amb caràcter.

Els contrastos vénen donats per una varietat de paisatges que ens permeten visitar des de planes agrícoles fins a boscos intensos, penya-segats agosarats, alta muntanya com les que formen part del Parc Nacional d'Aigüestortes - Estany de Sant Maurici, estanys d'origen glacial o càrstic i els rius impetuosos que s'hi han anat obrint camí. Tots aquests paisatges tan diversos acullen una flora i una fauna rica i diversa on carronyaires i rapinyaires hi tenen un paper ben destacat.

Però la genuïtat i el caràcter vénen donats pel pòsit que hi ha deixat el pas del temps i el pas de la història. El Pallars Jussà és comarca de referència per aquells que s'interessen per la geologia, per la formació de la Terra mateixa, però també és un lloc de visita obligada pels que tenen interès en l'origen de la vida: els seus jaciments paleontològics ens permeten recular 65 milions d'anys, quan per aquesta comarca s'hi passejaven els dinosaures i els Pirineus tot just començaven a formar-se.

Una terra amb mil històries. Des del Pallars podem seguir pràcticament tot l'esdevenir de la història d'Europa, perquè hi trobem des de jaciments d'època neolítica, ibera o romana, fins a un patrimoni arquitectònic i artístic indiscutible. Ara fa mil anys Europa va debatre les seves fronteres contra els sarraïns en aquestes muntanyes: eren els límits de Marca Hispànica. D'aquella època en queden castells de frontera, pobles medievals, joies del romànic... i fins als nostres dies, perquè les aigües d'aquestes terres van treballar i treballen de valent per il·luminar les ciutats catalanes i la seva indústria.

Però el Pallars és sobretot una comarca viva. L'economia es basa fonamentalment en l'agricultura, amb el conreu de la vinya, els cereals, l'olivera i els ametllers principalment, i la ramaderia porcina, ovina i bovina. Aquests sectors tenen un gran potencial per la bona qualitat de tots els productes que generen i que donen lloc a una gastronomia d'alt nivell i al desenvolupament d'una indústria agroalimentària de qualitat.

El Pallars és, gràcies a totes les possibilitats que ofereix, el que cadascú vulgui que sigui. Una terra acollidora i tranquil·la, on s'hi pot menjar bé, descansar i gaudir de les seves bel·leses arquitectòniques i paisatgístiques, i una terra que convida a l'esport i l'aventura, a la descoberta permanent. El Pallars Jussà pot ser el que cadascú que el visita hi vulgui trobar.

EPICENTRE, EL CENTRE DE VISITANTS DEL GEOPARC

Obert el 2013, l'Epicentre és l'espai de visita imprescindible per a qui vulgui conèixer el Pallars Jussà: és el punt neuràlgic de la informació turística de la comarca i l'espai on s'expliquen els valors del seu patrimoni cultural i natural.

A més dels serveis d'atenció i informació al visitant, l'edifici acull espais expositius on es presenten els atractius turístics de la comarca. Els continguts estan estructurats en nou àmbits distribuïts en tres plantes. A la planta baixa hi trobem la sala 3D, una experiència audiovisual que mostra els principals atractius de la comarca. A la primera planta hi trobem els àmbits destinats a la natura: "Geologia i terra de dinosaures", "L'espectacle de la natura", "El cel fosc del Pallars" i " Els voltors en els espais protegits del Pallars"; mentre que a la segona planta destaquen els àmbits relacionats amb la societat pallaresa: "El pas de les cultures", "Escolta una història", "Històries del Pallars" i "Perseguits i salvats" També compta amb aules didàctiques i sala de consultes per a investigadors. Tot plegat, uns 700 m² destinats a promoure l'activitat turística al Pallars Jussà.

És un equipament de discurs proper però amb el rigor científic que aporta la supervisió dels Instituts Catalans de Paleontologia (ICP) i de Geologia (IGC) i d'experts del territori en aquestes i altres matèries, des dels elements de fauna i flora, a la història, la sociologia o la mitologia.

Interior i sales de l'Epicentre (Trempl)

OFICINES DE TURISME

Els visitants trobaran una bona xarxa d'establiments d'allotjament, hotels confortables, càmpings a la natura i establiments de turisme rural amb caràcter. De tot això us informaran detalladament a les oficines de turisme de Tremp (situada a l'Epcentre), de la Pobla de Segur (ubicada a l'antiga estació de tren) i als punts d'informació d'Isona (al Museu de la Conca Dellà) i de la Torre de Capdella, a la Vall Fosca.

CLIMATOLOGIA. ELS COLORS DEL PALLARS JUSSÀ

Les terres d'aquesta comarca abasten dues parts ben diferenciades: la Vall Fosca i la Vall de Manyanet, al nord, amb un clima i vegetació típicament alpina, i al sud la conca de Tremp i la serra del Montsec, de clima mediterrani. Un relleu tan variat inclou també una climatologia diversa i de contrastos. Els hiverns són freds, però assolellats, mentre que els estius són frescos a les valls més altes. En canvi al Montsec i a la Conca de Tremp els estius són calorosos i secs. La pluja es concentra a la primavera i a la tardor, una climatologia pròpia de les terres mediterrànies.

Els colors del Pallars els marca un clima divers del Mediterrani a l'alta muntanya, amb una vegetació també canviant: els boscos de pi roig, pi negre i avet a altituds d'entorn dels 1700 m. Fagedes i prats alpins si ascendim una mica més. Si baixem cap a la Conca de Tremp, hi trobarem roures de fulla petita, garrigues, boixedes, joncedes i coscolls i les terres de conreu amb camps de cereals, vinyes, ametllers, oliveres o fruiters.

Reflexes de tardor a l'embassament de Terradets

EL PALLARS JUSSÀ ÉS GEOPARC MUNDIAL DE LA UNESCO

El **Geoparc Orígens** és un territori situat a la vessant sud dels Pirineus Catalans, a la província de Lleida. 2.000 km² de territori que inclouen els municipis del Pallars Jussà (Abella de la Conca, Castell de Mur, Conca de Dalt, Gavet de la Conca, Isona i Conca de Dellà, La Pobla de Segur, Llimiana, Salàs de Pallars, Sant Esteve de la Sarga, Sarroca de Bellera, Senterada, Talarn, la Torre de Capdella, Tremp), part de la comarca de la Noguera (Àger, Camarasa i Vilanova de Meià), el municipi de Baix Pallars al Pallars Sobirà i el de Coll de Nargó a l'Alt Urgell.

Els seus valors geològics excepcionals han fet que sigui reconegut com a **Geoparc Mundial de la UNESCO** l'any 2018.

Al Geoparc Orígens, s'hi pot realitzar un autèntic viatge en el temps per descobrir els orígens de l'evolució de la Terra i de la vida, des del Big Bang fins als nostres dies. S'hi pot gaudir d'experiències diverses i impressionants com seguir els rastres dels últims dinosaures que van viure a Europa o recórrer espectaculars congostos com el de Mont-rebei o Collegats. Alhora, es pot resseguir l'evolució dels humans en aquesta terra, des de visites en coves amb pintures rupestres, passant pels romans i l'època medieval amb les seves esglésies i castells, fins a dates més recents amb la producció d'energia hidroelèctrica. Encara avui en dia es pot viure l'essència d'aquest territori que pot ser transmesa pels seus habitants i gaudir de tradicions festives com les falles (per celebrar el solstici d'estiu) o els raiers (antic ofici que consistia en transportar fusta a través d'embarcacions anomenades rais). La seva ubicació rural, allunyada de les grans metròpolis, fa que aquest territori preservi un dels millors cels estrellats de Catalunya.

Més informació a www.geoparcorigens.cat

Vistes del Geoparc. Autors: Jordi Però i Llibert Cases

2. SITUACIÓ I ACCESSOS

Situada al Prepirineu occidental català, la comarca del Pallars Jussà compta amb catorze municipis i una població que es concentra especialment a la part sud, aplega prop de 13.500 habitants, 6.000 dels quals viuen a Tremp, la capital, tot i que hi ha altres nuclis destacats com la Pobla de Segur, amb prop de 3.000 habitants i Isona i Conca Dellà amb poc més d'un miler. El Pallars Jussà limita amb les comarques lleidatanes del Pallars Sobirà, l'Alta Ribagorça, l'Alt Urgell i la Noguera, i la comarca aragonesa de la Baixa Ribagorça.

El Pallars Jussà és un node de comunicacions viàries pirinenques, tant per carretera com per tren. Destaca la C-13, que la travessa de nord a sud seguint la Noguera Pallaresa, des de la Pobla de Segur fins a Terradets i l'Eix Pirinenc, la N-260, que connecta Sort amb el Pont de Suert passant per la Pobla de Segur, a més d'altres carreteres secundàries que enllacen les diferents poblacions.

La línia de ferrocarril del **Tren dels Llacs** uneix Lleida amb la Pobla de Segur, travessant la comarca de nord a sud. www.trendellsllacs.cat

La companyia d'autocars ALSA connecta tots els pobles de la comarca des de Lleida.

Tremp és a uns 90 km de l'Aeroport de Lleida-Alguaire i s'hi pot arribar també des de l'Aeroport Josep Tarradellas Barcelona - El Prat amb el Tren d'Alta Velocitat que arriba a l'estació Lleida-Pirineus.

Com arribar fàcilment al Pallars Jussà:

 AMB COTXE	⇒ Des de Barcelona i l'àrea metropolitana:
	✓ A2 + L303 + C14 + L512 + C1412b (itinerari per Cervera – Agramunt – Artesa de Segre)
	✓ A2 + C14 + L512 + C1412 (itinerari per Tàrrrega – Agramunt – Artesa de Segre)
	✓ A2 + C1412 (itinerari per Jorba – Calaf – Ponts)
	⇒ Des de Girona/França:
	✓ AP7 fins a Barcelona i seguir indicacions anteriors.
	✓ AP7 + C-25 (itinerari per Vic – Manresa - Tàrrrega) + L512 + C1412 (Tàrrrega – Agramunt – Artesa de Segre)
	⇒ Des de Saragossa/Madrid: A2 fins a Lleida + C13

AMB TREN

- ⇒ La línia del [Tren dels Llacs](#) transcorre per espectaculars paisatges des de l'estació de tren Lleida Pirineus fins La Pobla de Segur.
- ⇒ L'accés amb tren fins a **Lleida** bé es pot realitzar amb el tren d'alta velocitat AVE (línia Figueres-Barcelona-Tarragona-Lleida-Saragossa-Madrid) o amb el tren convencional (línies Barcelona-Valls-Lleida, Barcelona-Tarragona-Reus-Lleida, Barcelona-Manresa-Lleida). [RENFE](#)

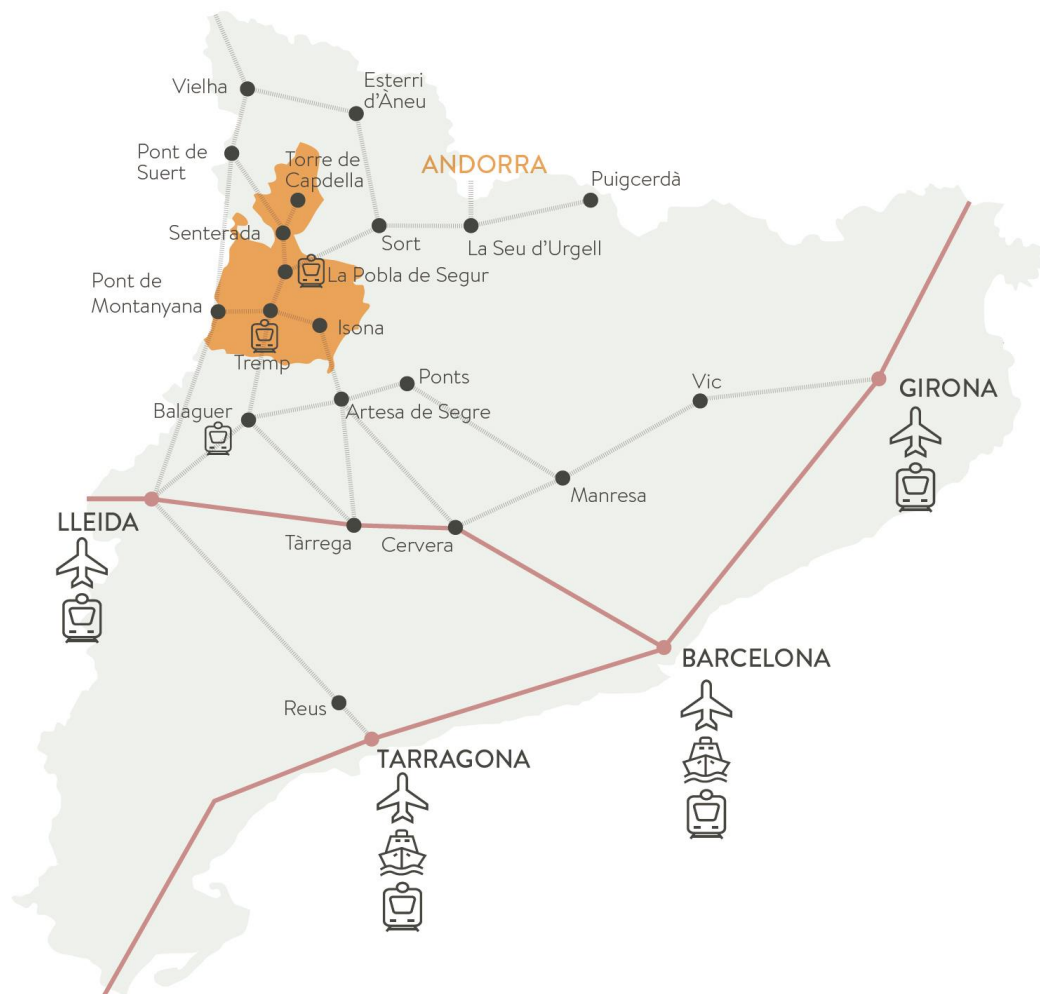
AMB BUS

El Pallars Jussà disposa de **línies regulars de bus** que connecten les principals poblacions de la comarca amb Lleida i Barcelona [ALSA](#).

AMB TAXI

El servei de **taxi local** permet moure's per tota la comarca. Associació de Taxistes del Pirineu (telf 24h): 619 078 273

Principals accessos al Pallars Jussà.

MOBILITAT SUAU I ACCESSIBILITAT

El Pallars Jussà de mica en mica s'integra en les **modalitats turístiques de menys impacte en el medi ambient**.

Un dels elements més destacats, únic a Catalunya per la seva espectacularitat, és el **Tren dels Llacs**. Aquesta línia ferroviària permet accedir al Pallars Jussà des de l'estació de tren Lleida – Pirineus, en un impressionant trajecte (pels paisatges que es poden veure des de la finestra) de dues hores de durada. Això significa que tots els visitants que vulguin arribar al Pallars en transport públic ho poden fer còmodament arribant primer a l'estació Lleida-Pirineus (bé amb AVE o bé amb tren convencional). Igualment un servei regular d'autobusos uneix el Pallars Jussà amb Lleida o Barcelona, entre moltes altres destinacions.

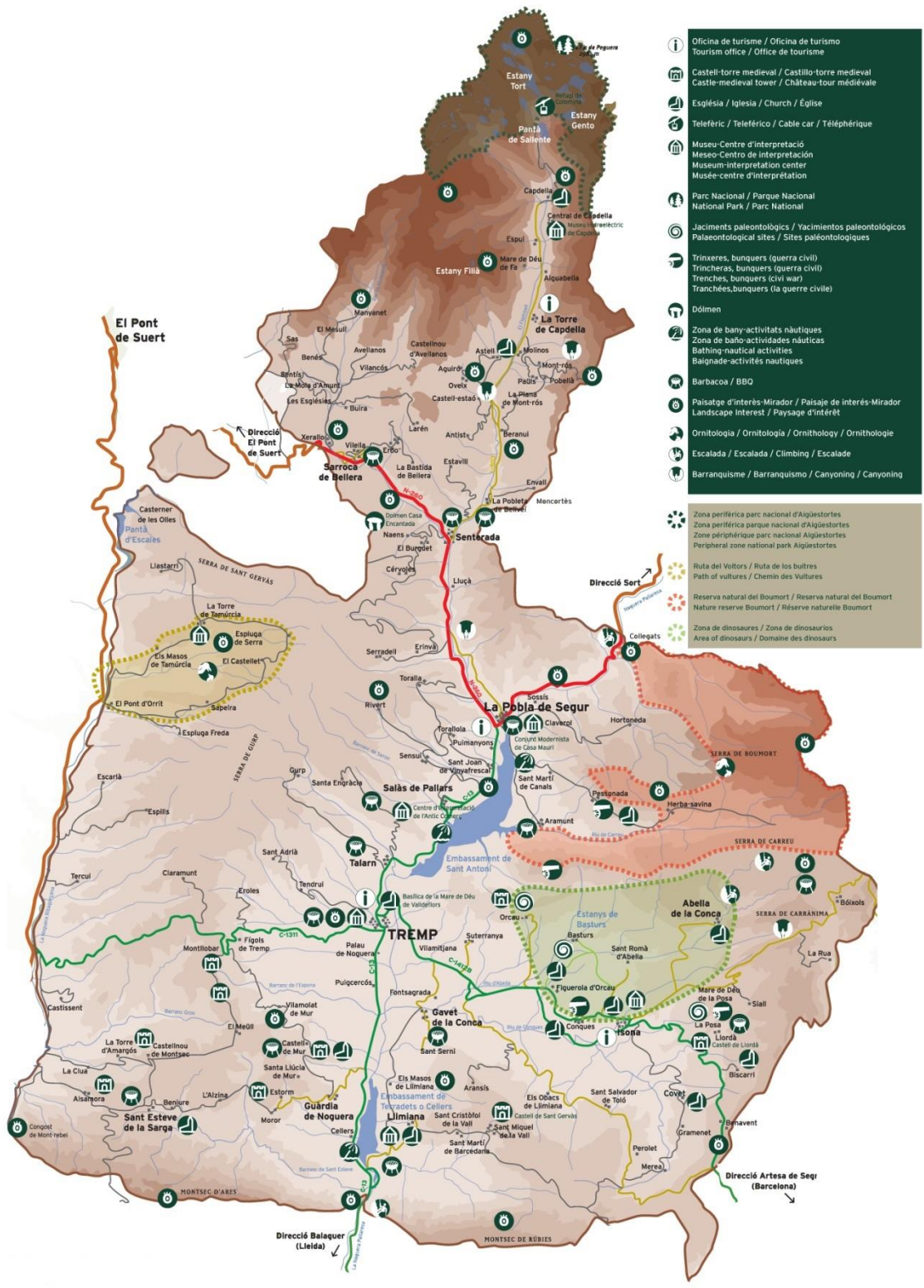

Tren històric (els dissabtes)

Tren diari

A la vegada, el sector turístic del Pallars Jussà s'està implicant en el *turisme accessible*, que es fonamenta en possibilitar l'accés als diferents espais (allotjaments, equipaments culturals, espais naturals...) a les **persones amb discapacitat o mobilitat reduïda**. Des de la web de Turisme per a Tothom promoguda per la Generalitat de Catalunya, el visitant pot cercar quins són els allotjaments i altres elements que estan adaptats a les seves necessitats.

Les principals poblacions, rius i embassaments, eixos viaris de comunicació amb la resta de comarques, les estacions del Tren dels Llacs i les oficines de turisme del Pallars Jussà.

El mapa es pot descarregar a: <https://www.pallarsjussa.net/ca/informacio/descarregues-triptics>

3. EL MILLOR DEL PALLARS JUSSÀ

L'ESPECTACLE DE LA NATURA

El Pallars Jussà no ofereix una sola postal, n'ofereix moltes i variades. La serra del Montsec, la serra de Carreu, la del Boumort i fins als cims més alts de la Vall Fosca, com el Saburó (2.900 m d'altitud) ofereixen quadres ben diferents, cadascun amb els seus colors i amb una flora i una fauna també ben diferenciades.

Tant és si el recorrem en cotxe, a peu pels nombrosos camins i rutes o en BTT, el Pallars és sempre únic. La Vall Fosca i la Vall de Manyanet ens conviden a visitar més de trenta estanys, uns paisatges d'alta muntanya, amb cims que voregen els 3000 m d'altitud, i que poden esdevenir ideals per als excursionistes. El Parc Nacional d'Aigüestortes i l'Estany de Sant Maurici és un lloc de visita obligada pels amants de la natura. La porta d'entrada de la comarca a l'únic Parc Nacional que hi ha a Catalunya, és el telefèric de Sallente-estany Gento que supera un desnivell de 450 m en 13 minuts, a una velocitat ideal per gaudir del paisatge.

Aquestes terres són domini del pi negre, dels prats alpins, i a una altitud un xic menor, dels faigs, dels trèmols, dels aurons, dels arços o del roure martinenc. El tritó pirinenc, la granota roja, la truita o aus com el voltor, el trencalòs o l'àguila daurada i mamífers com el talpó, la musaranya, la llúdriga, la marta, l'ermini o els isards ofereixen un al·licient per als amants de la naturalesa i testimonien el bon estat de l'entorn natural del Pallars.

Senderistes a l'estany Tort

El Pallars, però, també és el sorprenent paisatge de la serra del Montsec i els seus penya-segats. Són terres aspres, amb una vegetació formada per roures de fulla petita, garrigues, fenassars, joncedes i pastures. S'hi poden veure aus rapinyaires com el voltor, l'aufrany, l'àguila daurada i la cuabarrada o el trençalòs. Els rius constitueixen un eix que concentra espècies d'aus migratòries com les grues. També hi trobareu mamífers com la guineu, la fagina, el teixó, el cérvol, el cabirol, la daina o el porc senglar.

El **Congost de Mont-rebei** s'ha declarat refugi de fauna salvatge. És l'únic congost de Catalunya que es manté pràcticament verge i que podreu recórrer per un antic camí de ferradura. A l'Estret de Collegats hi ha l'anomenada Argenteria. Diuen que la seva visió va inspirar Gaudí en el disseny de la façana de la Pedrera.

L'estany de Montcortès, com els de Basturs, és un dels estanys d'origen càrstic que hi ha al Pallars. Està inclòs al Pla d'Espais d'Interès Natural i a més d'ànecs collverds, àguiles i diversitat de peixos, també és l'origen d'una llegenda que us explicaran si el visiteu. Sant Antoni i Terradets són dos pantans construïts per a la producció d'energia elèctrica. Des d'aquí es poden seguir nombroses rutes i participar en activitats esportives com el caiac o l'espeleologia. **L'aigua és una de les grans atraccions del Pallars.**

Pantà de Terradets

EL PALLARS JUSSÀ EN VIU

El Pallars Jussà ha fet una aposta decidida pel turisme de natura. N'és un bon exemple Tremp, amb el seu projecte d'ecoturisme per donar a conèixer la biodiversitat i contribuir al desenvolupament econòmic del municipi més extens de Catalunya.

Així trobareu al Pallars una amplíssima oferta que us permet conèixer-lo en profunditat participant de projectes nascuts des del territori i sobretot, des del respecte. “El Cinquè Llac” és un altre dels exemples. Es tracta d'una ruta de senderisme ben senyalitzada i plantejada en cinc etapes que permet conèixer els llacs de Sant Llorenç de Montgai, Camarasa, Cellers i Sant Antoni (durant el trajecte d'arribada en tren) i el de Montcortès. Els poc més de 100 km. de la ruta estan pensats per conèixer l'entorn paisatgístic, històric, arquitectònic i cultural. L'hostatge en cases de turisme rural permetran conèixer també la gent del Pallars i la seva gastronomia.

Per descobrir tranquil·lament aquest territori, des del Consell Comarcal es promou la xarxa de **Camins del Jussà** que a través de 63 itineraris i uns 414 quilòmetres recupera antics camins de ferradura i altres d'històrics i tradicionals a la comarca.

Hi ha també d'altres propostes, com la **Ruta de la vall dels Voltors**, que es pot fer en cotxe, en BTT o caminant. A la Torre de Tamúrcia hi trobareu el Casal dels Voltors, un centre d'estudi i observació d'aus rapinyaires nidificants, i que també permet conèixer els paisatges de la serra de Sant Gervàs i de la Terreta.

El Pallars Jussà és el lloc idoni pel turisme de natura i l'observació de fauna salvatge

La **serra de Boumort** és un espai d'interès natural i inclou la Reserva de Caça. La riquesa de la seva fauna recomana una visita. Hi ha cérvols, isards, cabirols, daines, guineus, teixons, martes, mosteles i aus com els voltors, els falcons pelegrins o els trencaossos. Forma part de la Xarxa Natura 2000. De setembre a octubre, a més, es pot assistir a un espectacle de la natura únic: **la brama del cérvol**. Amb el bram constant, els mamífers mascles marquen territori i, sobretot, atrauen les femelles.

Cérvols bramant a Boumort

També s'hi poden visitar muricecs, que és com al Pallars anomenen els ratpenats, concretament a la **cova de Muricecs**, on hi viuen 600 exemplars de 6 espècies diferents.

FASCINACIÓ GEOLÒGICA. LA RUTA DELS DINOSAURES.

Al final del període Cretaci (entre el Juràssic i el Paleocè, o dit d'una altra manera, fa uns 65 milions d'anys) el Pallars era un paisatge marí. El xoc de les plaques tectòniques europea i ibèrica van fer alçar els Pirineus, un plegament geològic increïble que va comportar un capgirament en tots els àmbits. **Al llarg de la comarca hi ha 26 punts d'especial interès geològic que permeten llegir el procés de formació de la Terra.**

Un d'aquests punts indiscutibles és el **Parc Cretaci** d'Isona. Aquest viatge, que ens permet reular en el temps, no el farem només des del punt de vista geològic, també podrem seguir els animals que habitaven el Pallars. Aquesta és una comarca molt rica en fòssils, excel·lint en les restes de dinosaure, tant en ous com en petjades, que es poden visitar i conèixer. Les restes paleontològiques localitzades a Basturs, a Orcau o a la Posa permeten explicar com era la vida abans que naixessin els Pirineus.

Jaciment d'Isona i Conca Dellà

Els rius que baixen des dels Pirineus cap al sud han esculpit les serres que trobaven al seu pas en lloc d'envoltar-les. Aquestes seccions obertes, especialment visibles als congostos com el de Collegats, permeten veure els plegaments de l'escorça de la terra, les falles i les diferents composicions (travertins, argiles, calcarenites, calcàries...) i observar també els diferents tipus d'aqüífers.

UN PATRIMONI CONSTRUÏT AL LLARG DELS ANYS

Al Pallars es pot seguir la història d'Europa des de fa 2 milions d'anys. A més de jaciments com la cova de Nerets, també n'hi ha del període neolític, restes dels ibers i testimonis de l'arribada dels romans, que van convertir Aeso (l'actual Isona) en el *municipium* de Luci Emili Patern, un pallarès condecorat tres cops per l'emperador Trajà.

Arquitectura romànica en un país de frontera. Si hem de parlar d'una època en la qual es va construir l'essència del que encara ara és el Pallars, aquesta és l'Edat Mitjana. A partir de la invasió dels àrabs, comença la construcció de la Marca Hispànica, que en aquestes terres es va dirimir amb força perquè en la lluita entre cristians i musulmans, la terra de front va ser el Pallars. D'aquells temps en queden els castells de frontera, veritables fortaleses construïdes fa 1.000 anys com el **Castell de Mur** o el **Castell de Llordà**, i esglésies alçades allà on hi havia un nucli de persones que resistien, com l'Església de la Verge de la Cinta a Llimiana o la de Santa Maria de Covet, amb una portalada escultòrica amb forta personalitat. El Pallars és terra d'un romànic genuí. Hi ha pobles enters que conviden a recular en la història, només cal visitar els carrers del centre de Trepç o viles closes com Figuerola o Salàs de Pallars.

Castell de Mur, Castell de Sant Gervàs i interior del Castell de Mur

Des de llavors, els pobles i viles han anat evolucionant, i **al Pallars també hi trobem elements arquitectònics rellevants, sempre lligats a la terra i a la seva cultura**, com la talla gòtica de la Mare de Déu de Valldeflors, a Trepç, el retaule barroc de Guàrdia, l'orgue també barroc de Talarn. I el renaixentisme de Sarroca i d'Envall. O el conjunt arquitectònic modernista de la Casa Mauri a la Pobla de Segur. Moltes poblacions tenen preparats itineraris per descobrir els principals testimonis de la seva història.

El Pallars va tornar a ser frontera durant la Guerra Civil espanyola. Es pot seguir un itinerari senyalitzat per les trinxeres i búnquers construïts a La Posa. Entre la primavera del 1938 i el gener de 1939 va ser front de guerra. La seva visita permet entendre les formes de defensa tenint en compte que per primer cop, l'aviació i els bombardeigs sobre la població civil van ser decisius. Isona és un exemple de reconstrucció per part de la *Dirección General de Regiones Devastadas* en els primers moments de la Dictadura. Durant la guerra Isona va ser derruïda en un 75%. Els criteris de reconstrucció, seguint models aliens al país, es fan palesos al poble.

AIGUA I ENERGIA

El Pallars Jussà és una terra marcada per l'aigua dels rius que la travessen i els estanys que sembren les seves muntanyes de miralls.

Els rius han significat també la connexió d'aquestes terres amb la resta del país. Durant segles, els raiers feien servir les aigües, joves i verges, per traslladar mercaderies i cultura, perquè per l'aigua també anaven i venien les idees. Però la veritable revolució es va produir les primeres dècades del s.XX, quan es van iniciar les obres de construcció de les centrals hidroelèctriques que havien de produir energia per il·luminar Catalunya i el seu procés fabril.

La gent del Pallars la coneixia com "La companyia". El nom complet era Energia Elèctrica de Catalunya i els seus homes van arribar a la Vall Fosca amb l'objectiu de fabricar electricitat aprofitant la força de les aigües dels estanys de la capçalera del Flamisell. Aquells primers empresaris van comprar molins i terres, van donar feina amb bons sous i van construir carreteres en una de les valls més apartades del país, la Vall Fosca. Automòbils, camions i trens van substituir les mules i els cavalls que només uns anys abans feien la travessa de la vall pels antics camins rals.

De tot aquell temps, quan el progrés arribava a l'estampida per capgirar-ho tot, en queda un testimoni fidel al Museu Hidroelèctric de Capdella.

Presa de Tàrron

EL TREN DELS LLACS

Hem creat trens d'alta velocitat i trens bala, però en el nostre imaginari el tren té rodes metàl·liques, grosses, i una xemeneia que emet un fum dens. En el nostre imaginari el tren és un vehicle que, a una velocitat relativa, ens permet descobrir els paisatges que travessa i és capaç de convertir un trajecte en una experiència. **El tren dels llacs proposa un viatge que és també una experiència.** Una experiència que ens trasllada des de la ciutat de Lleida fins a la Poble de Segur, gaudint d'una terra que es va transformant i ens va mostrant els seus colors, la seva riquesa. Durant les dues hores de trajecte travessarem els impactants paisatges del Montsec, esculpits per la força de les aigües del Noguera Pallaresa i del Noguera Ribagorçana. Passarem del verd de la plana als colors torrats i aspres del Montsec, fins a arribar als verds intensos dels contraforts del Pirineu, però mai no deixarem de veure el mirall blau de l'aigua. Al darrer tram d'aquest viatge passarem a tocar de quatre llacs. Quatre embassaments d'una bellesa incontestable i proveïts dels seus propis tresors: Sant Llorenç de Montsant, Camarasa, Terradets, voltat d'un bosc de ribera que es clou amb el Congost de Terradets, i Sant Antoni, la superfície d'aigua dolça més gran de Catalunya, **ideal per la pràctica d'activitats aquàtiques i per a descobrir-hi platges dolces.**

El Tren dels Llacs serveix de base per descobrir la comarca tant de forma individual com de manera organitzada amb propostes com ara "Pallars Nostàlgic" i s'adequa amb els nous corrents de mobilitat "suau" (sostenible) que s'estan imposant arreu.

El Tren dels Llacs, de Lleida a la Poble de Segur. Un plàcid recorregut apte per a tots els públics, entre rius, congostos i serralades.

DESTINACIÓ TURÍSTICA I RESERVA STARLIGHT: MONTSEC + PARC NACIONAL D'AIGÜESTORTES I ESTANY DE SANT MAURICI

Vinculada a la UNESCO, una **Reserva Starlight** és un espai natural protegit on s'estableix un compromís per la defensa de la qualitat del cel nocturn i l'accés a la llum de les estrelles, amb funcions de preservació de la qualitat del cel nocturn. Les **Destinacions Turístiques Starlight** són llocs visitables, protegits contra la contaminació lumínica, amb bones condicions naturals per a la contemplació del cel nocturn i amb infraestructures i activitats relacionades.

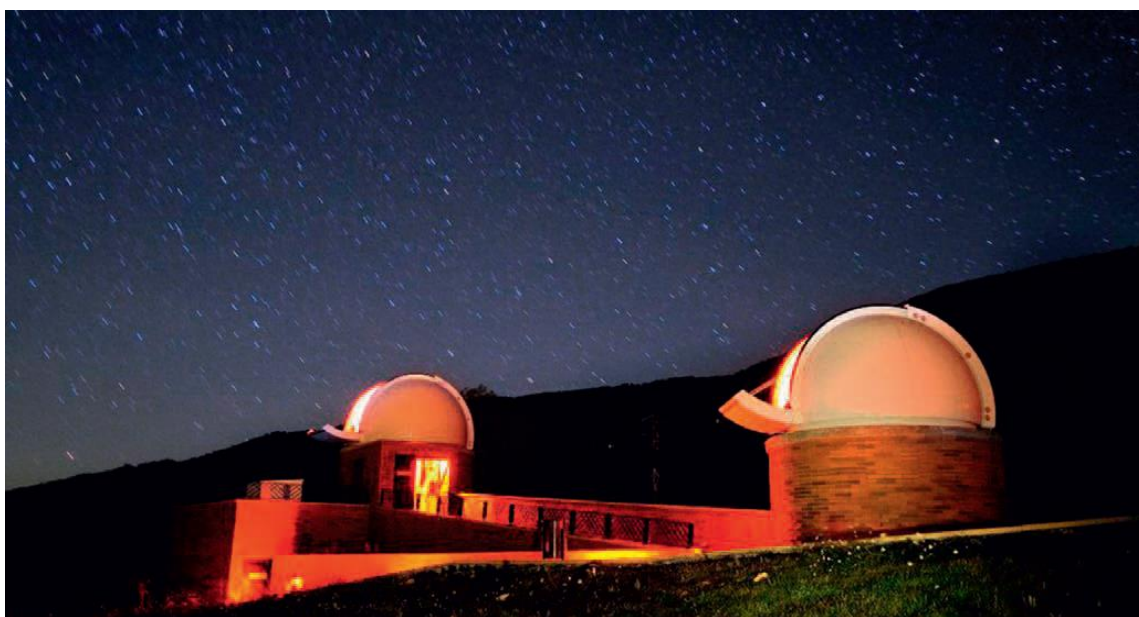
El Montsec i el Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici tenen un dels millors llocs del món per fer observació astronòmica i gaudir de la llum de les estrelles.

Muntanyes d'estrelles. Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici

El 2018 el Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici s'ha certificat com un dels millors llocs del món amb una qualitat excel·lent del cel i un exemple de protecció i conservació. En forma part el Parc Nacional juntament amb 10 municipis de la seva àrea d'influència, entre els quals la Torre de Capdella (Vall Fosca).

L'excel·lent cel del Montsec. El Parc Astronòmic del Montsec

El 2013 el Montsec va aconseguir ser Destinació Turística Starlight: 24 municipis de La Noguera i el Pallars Jussà formen la Destinació Turística Starlight i 11 són també Reserva Starlight. El **Parc Astronòmic del Montsec** és una eina d'investigació científica i divulgació on es troben exposicions sobre astronomia i paisatge, i l'Ull del Montsec, un planetari digital i plataforma d'observació del cel amb una cúpula de 12 m de diàmetre. El Parc Astronòmic compta amb dues instal·lacions: el **Centre d'Observació de l'Univers**, d'ús turístic i divulgatiu (Àger), i l'**Observatori Astronòmic del Montsec**, d'ús científic (Sant Esteve de la Sarga, Pallars Jussà).

Indret únic a Catalunya com a centre de docència i divulgació de l'astronomia. Foto: Jordi Bas

CERTIFICACIÓ GREEN DESTINATIONS

L'associació internacional Green Destinations, en col·laboració amb altres onze organitzacions mundials, anualment elabora un rànquing de les 100 destinacions turístiques mundials més sostenibles. L'objectiu és mostrar actuacions d'èxit, compartir bones pràctiques i, sobretot, reconèixer la feina i la promoció del turisme sostenible a les destinacions escollides.

El 2020, aquesta associació ha escollit **el Pallars Jussà com una de les 100 destinacions turístiques mundials més sostenibles**.

Algunes de les bones pràctiques i línies de treball relacionades amb el desenvolupament turístic sostenible realitzades els darrers anys al Pallars Jussà han estat els projectes Gràtitud Pallars i GPS Tourism i reconeixements del territori com el Geoparc Orígens i la certificació Starlight.

Pallars Jussà, Green Destination. Treking pel Montsec

GRATITUD: RESPONSABILITAT SOCIAL I TURÍSTICA AL PALLARS

El projecte Gratitude vol ajudar a retornar a la natura, al paisatge i al territori tota la felicitat que ens procuren, vol reforçar els vincles entre les persones —locals i visitants— i els valors del territori a través de propostes de protecció de la naturalesa i de recuperació de patrimoni.

Gratitude és un projecte impulsat per l'associació **Marques de Pastor**, el Consorci Leader Pirineu Occidental i per tots els voluntaris compromesos amb la recuperació i difusió del patrimoni pirinenc. Marques de Pastor és l'associació que impulsa la proposta ecoturística El Cinquè Llac, una ruta a peu, per etapes, que ressegueix antics camins dels Pallars i l'Alta Ribagorça.

Senderista del Cinquè Llac fent una fotografia del Monsent de Pallars

La idea del projecte és fer participants a totes les persones d'un seguit d'iniciatives per a canviar aquesta relació amb la natura. Per tenir-ne cura i retornar-li una part del que ens ofereix de manera gratuïta. Les persones que hi participen poden ajudar a reconstruir murs de pedra seca, a mantenir els camins, a compensar la nostra petjada al planeta i a cuidar i conservar la natura creant micro-reserves.

UNA TERRA AMB MIL HISTÒRIES

El millor del Pallars és la seva gent. Al llarg dels segles els pallaresos i pallareses han hagut de lluitar per sobreviure en unes terres tan belles com aspres i sovint difícils. S'han adaptat al territori i han anat trobant respostes per poder-hi continuar vivint. L'agricultura, la ramaderia, la transhumància dels ramats, que de la plana de Lleida pujaven fins a les muntanyes, l'aprofitament dels boscos, i la metal·lúrgia han estat algunes de les formes que ha tingut la supervivència al Pallars.

Fins fa només unes dècades aquestes terres restaven pràcticament aïllades de la resta del país. A més, ara fa un segle la fil·loxera hi arribava per acabar amb les vinyes. Milers de pallaresos van acabar marxant, molts d'ells a Amèrica per mirar de trobar el futur que no tenien a casa. I encara van tornar-ne a marxar als anys 50 i 60 del segle XX, quan tot just la mecanització dels camps millorava les feines dels pagesos, però només d'aquelles terres més planeres i obertes, no a les feixes construïdes amb l'esforç de generacions per arrencar a les muntanyes petits espais de conreu.

El Pallars d'avui reivindica la memòria del que va ser, ho recorda refent les festes i les celebracions, les fires i les tradicions. Perquè per tirar endavant no es pot oblidar d'on es ve, ni qui es va ser. És per això que avui dia el Pallars és ben viu. Els pallaresos i pallareses no s'han apartat de la terra. Saben que res no és fàcil i s'han esforçat treballant per guanyar la batalla del demà creant empreses respectuoses i lligades al territori i a la riquesa que genera.

Per conèixer aquesta realitat, els museus del Pallars expliquen i interpreten la seva cultura, la seva història i el seu paisatge. Fins el 1930 el Pallars es comunicava amb la resta de Catalunya especialment gràcies als rius. Els raïers servien per baixar la fusta de les muntanyes fins al mar i constituïen tot un món que vivia dels boscos. L'**Espai Raier** de la Pobla de Segur obre les portes a un món per recordar, on descobrir un passat de fusta, de rius, de boscos i de secrets. Un camí per conèixer qui eren els raïers, la seva història i la duresa del seu ofici. Des de 1979 el primer cap de setmana de juliol se celebra la Diada dels Raïers.

Museu hidroelèctric de Capdella

A la Vall Fosca es pot visitar el **Museu Hidroelèctric de Capdella** un espai d'interpretació i descoberta que ofereix un recorregut que abasta des dels orígens de la Central fins a la seva posta en funcionament el 1914, explicant també les repercussions econòmiques i socials que va tenir pel Pallars i per a tot el país, la seva construcció. El museu també ret homenatge a les 4.000 persones que van treballar-hi en aquell temps, quan el progrés arribava a les terres d'una de les valls més ben guardades

A Isona, el **Museu de la Conca Dellà i el Parc Cretaci** ens presenta la fauna i flora de la comarca ara fa 65 milions d'anys, quan hi vivien els últims dinosaures. Als jaciments s'hi han conservat les petjades i els ous d'aquestes bèsties. El Museu també explica el passat de l'Aeso romana i la importància del període medieval que ha deixat castells com el d'Orcau o el de Llordà. A més de ser un centre de recerca, des del museu s'organitzen les visites al Parc Cretaci i tallers.

El Museu de la Conca Dellà d'Isona és l'escenari d'un apassionant viatge en el temps, on descobrirem dinosaures i l'antiga ciutat romana d'Aeso

L'**Epicentre**, el **centre de visitants del Geoparc**, situat a Tremp i obert des del 2013, ofereix una experiència atractiva d'oci cultural, tot mostrant els atractius de la comarca i motivant als visitants a descobrir paisatges, llegat històric, recursos, productes i serveis. Es tracta d'un espai de visita imprescindible per a qui vulgui conèixer el Pallars Jussà, saber quines són les opcions per fer visites i activitats, i gaudir dels productes locals i de l'oferta turística.

A Salàs de Pallars el museu és als mateixos carrers de la vila. El **Centre d'Interpretació de l'Antic Comerç** presenta tot un seguit d'establiment propis del comerç del país ambientats amb els elements característics de mitjans del s. XX. Aquest particular viatge en el temps permet adonar-se no només de les evolucions de la tecnologia aquestes darreres dècades, sinó també de les tècniques publicitàries.

Les Botigues Museu de Salàs de Pallars són una visita imprescindible pels més joves i els més nostàlgics.

A Llimiana hi trobareu la **Casa Bonifaci, Museu de Llimiana**. La casa, propietat de la família Bonifaci, una nissaga de metges rurals, a més de preservar el llegat històric de la localitat, explica l'esdevenir d'aquesta família i especialment de Josep Bonifaci Mora, metge que, durant la Guerra Civil va ser *Director General de Assistència Social* del govern de la República. Com a membre del PSUC es va haver d'exiliar i va exercir com a metge a ciutats com Moscou, Tolosa, Praga o Bucarest i no va poder retornar a Catalunya fins al 1970.

A Tremp també hi trobareu el **Casal Pare Manyanet**, la casa natal de Josep Manyanet que va ser, a finals del s.XIX, l'inspirador de la construcció del temple de la Sagrada Família de Barcelona. Josep Manyanet va ser beatificat el 1984 i canonitzat el 2004.

A la Pobla de Segur podeu visitar el **Palauet Casa Mauri**, un notable edifici modernista, el **Molí d'oli de Sant Josep**, i la **Fàbrica de Licors Portet**, fundada el 1884 i on elaboren la famosa Ratafia dels Raiers.

FESTES I TRADICIONS

Qui visiti el Pallars Jussà gaudirà de les festes majors que se celebren a tots els pobles i ciutats. Les festes majors eren, i són encara, el moment de l'any que les famílies aprofiten per retrobar-se i oferir el millor a amics i coneguts. Però ja dèiem que al Pallars la gent no s'ha apartat de la terra. Això es tradueix en un afany de refer les fires, les festes i les tradicions que són les eines que tenim per perpetuar també els llaços i les relacions entre les persones.

El 17 de juny se celebra a diverses localitats, especialment a la Pobla de Segur i per la vetlla de la Mare de Déu de la Ribera, una espectacular baixada de falles, una festivitat arcaica que és una fusió entre cristianisme i paganisme i una de les tant tradicionals festes de foc que se celebren a Catalunya entorn del solstici d'estiu, declarades Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat per la UNESCO.

Una altra celebració molt assenyalada és la Diada dels Raiers, que té lloc el primer diumenge de juliol. Cada any aquesta trobada internacional congrega a més raiers que, arribats d'arreu, comparteixen amb els pallaresos i pallareses les experiències de la navegació fluvial.

Raiers baixant per la Noguera Pallaresa.

Les fires mereixen un apartat destacat. Moltes van ser concedides fa centenars d'anys pels reis catalans. Eren punt neuràlgic de trobades i d'intercanvis que anaven més enllà de l'economia.

Les fires eren també el moment d'establir relacions comarcals. Una d'elles és la Fira de la Pobleta de Bellvei, l'altra, va ser la Fira de bestiar de peu rodó que se celebrava a Salàs de Pallars i que ara s'ha recuperat en forma de Diada de Rememoració de la Fira de Salàs. Es celebra el mes de novembre i està vinculada amb el Centre d'Interpretació de l'Antic Comerç. S'hi exposen animals i es dona a conèixer el llegat històric que hi havia al darrera, amb les antigues menges, músiques i imatges de la que va ser, durant molts anys, una de les fires més importants del seu ram.

SABORS DE SEMPRE

La gastronomia pallaresa enfonsa les seves arrels en la tradició i la tradició es fonamenta en els productes de la terra. Hi ha productes que només els podreu tastar aquí, com la girella, un embotit elaborat amb arròs i menuts de corder amb més de 500 anys d'història, o l'all i oli de codony, que aprofita aquest fruit tardorenc per elaborar una salsa típica de muntanya que es pot untar en una torrada o fer servir per enriquir diversos plats.

També podeu assaborir el civet, d'isard o de senglar, un estofat d'origen medieval elaborat amb carn de cacera, o el xolís, un embotit de carn de porc d'elaboració hivernal, o els gossets, un altre embotit d'aprofitament que es feia als masos després de la matança. La botifarra traïdora és una saborosa botifarra crua que es menjava tot just acabada de fer. Altres plaers de la gastronomia pallaresa són els formatges, destacant el de tupí i el brossat. La coca de recapte o el mostillo, unes postres elaborades amb most de raïm, nous i farina, lligat a la verema i que compta amb una fira que se celebra a Llimiana pel mes d'octubre.

Un dels productes estrella del Pallars són els bolets. En trobareu gran varietat d'espècies que s'escampen per nombrosos plats de la gastronomia del país especialment a la tardor, quan també podreu visitar les Jornades Gastronòmiques i les Jornades Micològiques que se celebren a Tremp. A la primavera, les herbes boscanes concentren les aromes i protagonitzen fires.

Hi ha iniciatives ben interessants, com ara els programes “Amb els 5 sentits” i “Al teu gust”, que donen a conèixer la diversitat d'una gastronomia de qualitat, elaborada per mestres artesans i amb tots els sabors d'aquestes terres.

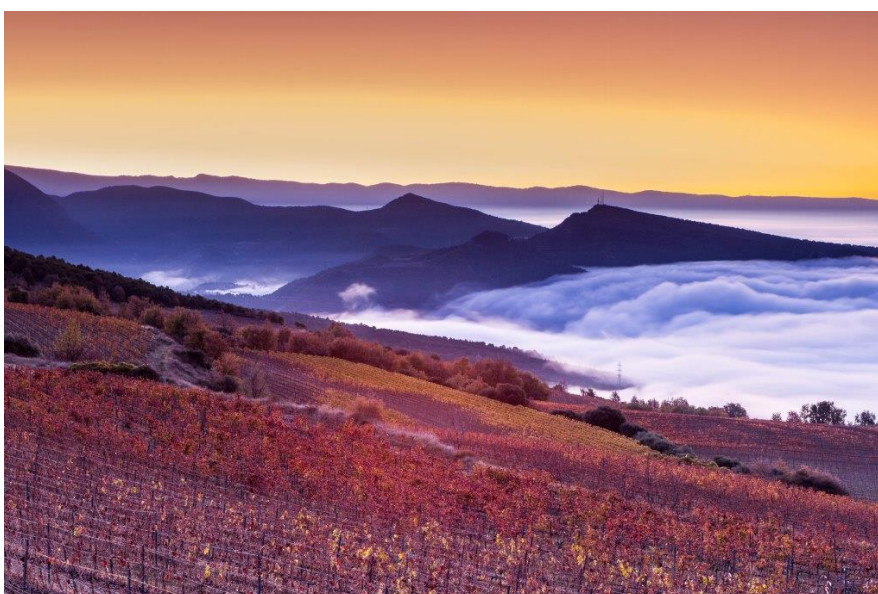

Productes típics pallaresos

ELS NOSTRES VINS

Els fruits de la terra també s'aprofiten per l'elaboració de ratafies i licors, una tradició que arrenca de lluny, quan la comarca era exportadora d'aiguardents. **I el Pallars també és, naturalment, terra de vins des de fa segles**, uns vins nascuts de vinyes situades a les conques, a cotes altes, amb un clima mediterrani i amb contrastos forts de temperatura que li atorguen caràcter i qualitat. **Molts d'ells s'acullen a la DO Costers del Segre creada el 1986.**

El Pallars Jussà és ple de cellers artesans. L'elaboració de vins, que comença amb els romans i que s'ha mantingut arrelada a les cases, assoleix un alt nivell aquests darrers anys gràcies a l'impuls de joves elaboradors que aposten per la qualitat i per treure el millor de les vinyes més altes de Catalunya. Podeu visitar aquests cellers, tastar els seus vins, conèixer el procés d'elaboració en els mateixos cellers o a les fires que es celebren.

Paisatges de tardor amb les vinyes com a protagonistes.

Visita i tast de vins al celler Mas Garcia Muret

4. PROPOSTES PER DESCOBRIR LA COMARCA DEL PALLARS JUSSÀ

La comarca del Pallars Jussà, rica en patrimoni natural i històric, ofereix un ampli ventall de possibilitats adequades a tots els públics. Els amants de l'ecoturisme i la natura, els més esportius i aventureros, els més gourmets i selectes, els amants de la història, la llegenda i la tradició, el turisme familiar, amb nens, o dels sèniors trobaran a la comarca diverses rutes per fruit d'uns dels paratges més màgics de Catalunya.

➤ VINE AL PALLARS, VIU EL JUSSÀ

Per la temporada turística 2020, el projecte *Vine al Pallars, Viu el Jussà: un paradís per descobrir* proposa un calendari ple d'activitats:

60 activitats amb diferents propostes per viure la comarca d'una manera única, amb activitats esportives, lúdiques, culturals, recreatives i gastronòmiques: observació astronòmica, jocs de rol, tallers de mel, construcció de rais, fer de pastor, tast de vins, descens de barrancs, etc.

La guia anual amb tota la informació dels participants i activitats proposades es poden descarregar a www.viujussa.cat.

“Vine al Pallars, Viu el Jussà” és un projecte de col·laboració públicoprivat: l'impulsa l'Associació de Professionals de l'Àmbit Turístic (APAT) i un conjunt de professionals, equipaments i productors del Pallars Jussà. Per la part pública, compta amb el suport del Consell Comarcal del Pallars Jussà, de diversos ajuntaments i de l'IDAPA.

Portada de la guia Vine al Pallars, Viu el Jussà

ÍNDEX D'ACTIVITATS

Senderisme: caminant la comarca. La diversitat de paisatges que convergeixen en el Pallars Jussà el converteixen en un dels millors territoris per recórrer a peu, amb camins clarament senyalitzats i de diversa dificultat i durada.

Ecoturisme. Coneixerem els espais naturals de manera sostenible i responsable, tot promovent la conservació i la reducció de l'impacte ambiental de les diverses activitats, i propiciant una implicació social i econòmica beneficosa per a les poblacions locals.

Turisme actiu. La comarca compta amb immenses possibilitats per la pràctica de l'esport (muntanyisme, barranquisme, caiac, etc.), en paisatges de gran bellesa.

Rutes pels paisatges. Aquestes rutes estan pensades per mostrar al visitant el majestuós espectacle natural i paisatgístic del Pallars Jussà.

Rememorant la història. Terra rica en costums i tradicions, en oficis oblidats, quan la societat funcionava a un altre ritme i la principal font de riquesa era la natura.

Conèixer els nostres pobles. Conèixer la riquesa cultural dels pobles de la comarca, transformats al llarg dels anys, i transmesa a través de rutes i visites guiades per La Pobla de Segur i Tremp.

Conèixer els castells de frontera. En la seva qualitat de terra fronterera a l'època medieval, el Pallars Jussà conserva un nombrós patrimoni d'arquitectura militar, amb una vintena de torres de defensa i els castells, com els de Mur i Llordà.

Gastronomia, enologia i productes locals. La gastronomia del Pallars Jussà, vins i productes locals (embotits, formatges, bolets i guisats de caça) és un veritable plaer per als que saben gaudir de les excel·lències de la bona taula.

Touring i escapades per a tothom. La riquesa geogràfica i paisatgística del Pallars Jussà fa que en trajectes curts de pocs quilòmetres, el visitant visqui grans contrastos, de les conques prepirenques a les valls d'alta muntanya, adequades per a tots: *singles*, famílies i sèniors.

➤ CAMINS DEL JUSSÀ

Amb la proposta Camins del Jussà s'han recuperat antics camins de ferradura i altres camins històrics i tradicionals de la comarca, on es poden observar els murs de pedra seca, d'un gran valor històric. La combinació d'importants feines de recuperació i conservació, juntament amb una adequada senyalització, permet que el visitant pugui gaudir de **63 itineraris** amb diferents dificultats i característiques. Aquests senders sumen **uns 414 kilòmetres habilitats per a caminar**.

Camí de Pobra de Segur a Salàs de Pallars, recorrent el marge dret de l'embassament de Sant Antoni, per fer a peu o en bicicleta.

Adequat per: tot tipus de visitants depenent de la ruta.

Paraules clau: paisatge i natura, gastronomia, cultura, història.

Època de l'any: tot l'any, depenent de la ruta.

Per més informació: [Oficines de turisme](#), [Turisme Pallars Jussà](#), [Wikiloc](#)
Autoguiat.

Alguns d'aquests itineraris es poden fer també amb bicicleta o a cavall.

➤ PARC NACIONAL D'AIGÜESTORTES I ESTANY DE SANT MAURICI

Situat al cor del Pirineu de Lleida, constitueix la representació més genuïna de l'alta muntanya i és únic per la majestuositat dels seus paisatges i per la riquesa de la flora i la fauna que acull. El parc està sembrat d'avets i boscos de pi negre centenaris i el reguen gairebé 200 estanys d'alta muntanya, on troben refugi l'isard, el gall fer, la marmota i el mític trencalòs. La **Vall Fosca**, **pòrtic d'entrada a la part sud** de l'únic Parc Nacional de Catalunya, comprèn un seguit de petits pobles que conserven tot el seu encant tradicional.

Des de l'estany Gento es recomanen **5 itineraris** que ajudaran a conèixer uns paisatges espectaculars, on la mà de l'home es deixa notar.

A l'estany Gento durant els mesos d'estiu, trobem un centre d'informació amb una exposició dedicada al món de l'aigua.

El Parc té un alt valor biològic, amb una gran diversitat d'ecosistemes.

Adequat per: tot tipus de visitants.

Paraules clau: Parc Nacional, paisatge, natura, mà de l'home.

Època de l'any: tot l'any excepte els mesos de neu.

Per més informació: [Oficines de turisme](#), [Vall Fosca](#), [web del Parc Nacional Autoguiat](#)

➤ EL CINQUÈ LLAC

El Cinquè Llac és una **sorprenent travessa circular de senderisme de mitja muntanya, assequible a tot tipus d'aficionats**, que transcorre pels Pallars i l'Alta Ribagorça, als peus del Parc Nacional d'Aigüestortes i Sant Maurici, a través d'un itinerari senyalitzat d'uns 100 km. Les cinc etapes del recorregut permeten superar l'orografia canviant que ofereix la natura fins al llac de Montcortès, *el Cinquè Llac*. La diversitat paisatgística, les llegendes, la gastronomia i la flora i fauna en estat pur faran que l'experiència de caminar el Cinquè Llac us acompanyi durant molt de temps.

Turisme responsable. El Cinquè Llac ha estat dissenyat des dels paràmetres del turisme responsable, un turisme que crea millors llocs on viure i millors llocs per ser visitats. **Fruit de la iniciativa d'emprenedors locals**, el Cinquè Llac fomenta el desenvolupament socioeconòmic de la zona a través d'una activitat de baix impacte mediambiental que a la vegada que permet posar en valor antics camins, busca la implicació del visitant amb el territori, potenciant la descoberta dels valors locals mitjançant la gastronomia, la cultura, l'intercanvi, i el contacte humà.

Travessa assequible per a tots els públics dividida en 5 etapes.

Adequat per: tot tipus de visitants, en especial per amants de rutes itinerants.

Paraules clau: paisatge i natura, cultura, gastronomia, llegendes, nostàlgia, autenticitat

Època de l'any: tot l'any.

Punt de sortida: Estació de tren Lleida-Pirineus. Alternativament, La Pobla de Segur.

Per més informació: [Cinquè Llac](#) i agència de viatges [Pirineu Emoció](#).

Autoguiat. Possibilitat de contractar guies especialitzats.

Descàrrega de tracks a la web del [Cinquè Llac](#) (mitjançant [Wikiloc](#)) **es pugui realitzar a cavall, amb BTT o amb ruc català**

➤ GUIATGES DE SENDERISME

La millor manera per gaudir al màxim tant de la bellesa natural com de la riquesa cultural que proporciona el Pallars Jussà al visitant, és deixar-se portar per la mà d'un guia local.

Guies Vall Fosca

Amb oficines a la Pobla de Segur, de la mà dels seus guies locals podràs conèixer l'autèntic Pallars i descobrir rutes a través de la natura, el paisatge, la història i la geologia.

Barranc en família

Adequat per: tot tipus de visitants: individuals, famílies, grups, escolars.

Paraules clau: paisatge i natura, cultura, ecoturisme.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Guies Vall Fosca](#)

Amb guia especialitzat.

SENDERISME: CAMINANT LA COMARCA

Amaroq Explorers: guies de muntanya i expedició

Amb un allotjament camp base a Trepç, Amaroq Explorers guia expedicions tant a nivell internacional com local. Les aventures locals guiades inclouen la descoberta de la Reserva de Boumort, els ivons de la Vall Fosca o rutes pel Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici.

Vall Fosca

Adequat per: per tot tipus de visitants, sobretot els més aventurers

Paraules clau: canoa, kayak, escalada, esquí, raquetes, senderisme i expedicions

Època de l'any: tot l'any

Per més informació: [Amaroq Explorers](#)

Amb guia

SENDERISME: CAMINANT LA COMARCA

➤ RUTES GUIADES DES DELS ALLOTJAMENTS RURALS I HOTELS

La diversitat de paisatges que convergeixen en el Pallars Jussà el converteixen en un dels millors territoris per recórrer a peu. Seguint els camins clarament senyalitzats i de diversa dificultat i durada, els visitants s'endinsen a descobrir la bellesa del patrimoni natural i històric de la comarca.

La flor de Casa Leonardo: rutes circulars des de Senterada

Similar als quatre pètals d'una flor, es tracta d'una proposta de quatre itineraris circulars que surten des de l'allotjament rural Casa Leonardo. Cada una de les etapes (o pètals) disposa del seu planell amb els detalls de la ruta. També s'ofereix un aparell GPS gratuït per seguir els *tracks* i participar en un interessant joc de *geocaching*.

Adequat per: per tot tipus de visitants, incloses famílies.

Paraules clau: paisatge i natura, cultura, tradició.

Època de l'any: apropiat per tot l'any.

Per més informació: [Casa Leonardo](#)

Sense guia.

➤ CURSES, ESDEVENIMENTS I ALTRES PROPOSTES

Caminades i curses populars

El nombre de **caminades o curses populars que s'organitzen a la comarca des de diverses entitats** (ajuntaments, associacions, col·lectius,...) és cada vegada més nombrós. Alguns exemples són: *L'Espardenyada* de la Pobla de Segur, o la *Caminada de les Carenes* de Tremp.

Adequat per: tot tipus de visitants, depenent de la cursa.

Paraules clau: paisatge i natura, esport.

Època de l'any: mirar la programació de les curses.

Per més informació: [Oficines de turisme](#), [SAM Tremp](#).

Les curses normalment requereixen inscripció prèvia.

Rutes urbanes de salut a Tremp

L'Ajuntament de Tremp proposa tres circuits urbans per fer caminant. Amb longituds diferents (2, 4 i 6 km), estan senyalitzats amb fletxes de diferent color que identifiquen cada circuit i són aptes per a tothom. L'objectiu és donar a conèixer el municipi als visitants i a la vegada promoure l'activitat física entre la població.

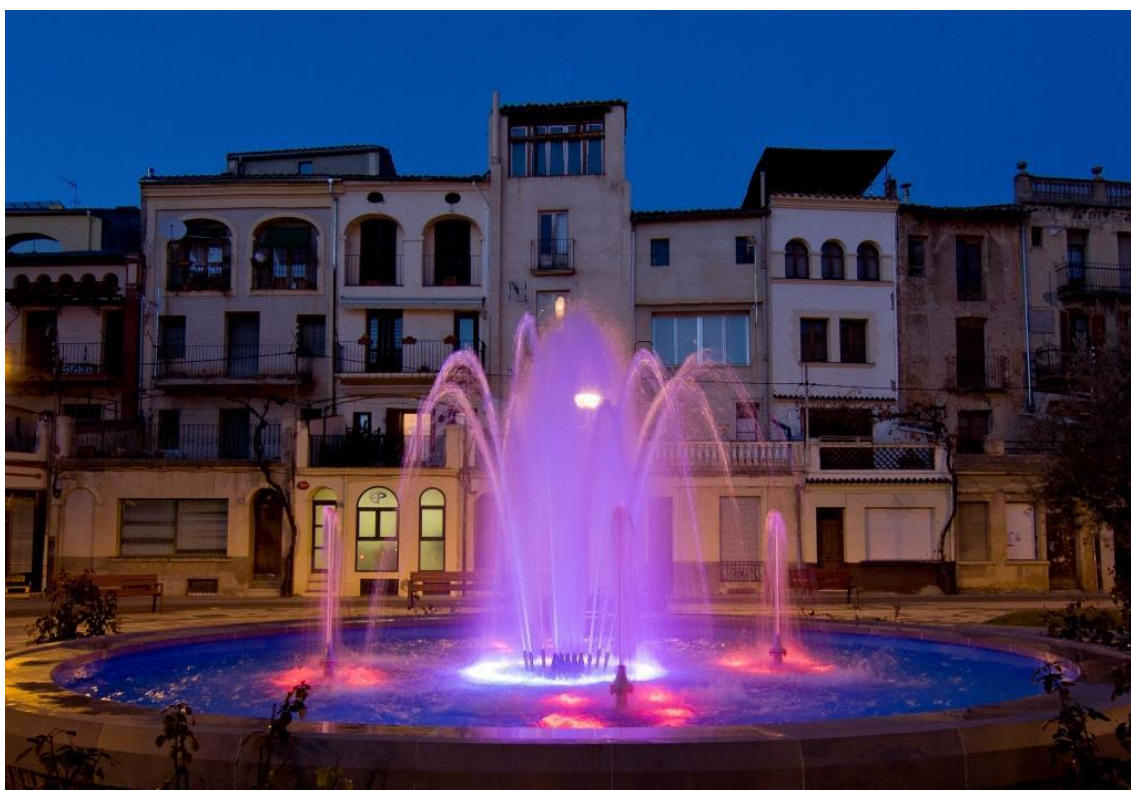
Adequat per: tot tipus de visitants.

Paraules clau: salut, esport, patrimoni arquitectònic.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Oficines de turisme](#), [Ajuntament de Tremp](#).

Autoguiades. Plànol de les rutes disponible a les oficines de turisme.

Font de la princesa Sofia, a Tremp (foto: Jordi Però)

*L'ecoturisme consisteix en visitar espais naturals per conèixer els animals i les plantes que hi viuen i per contemplar-ne els paisatges, tot fent-ho de manera sostenible i responsable*¹. A més de promoure la conservació i la reducció de l'impacte ambiental de les diverses activitats, l'ecoturisme propicia també una implicació social i econòmica beneficiosa per a les poblacions locals.

➤ **OBSERVACIÓ D'OCELLS o BIRDWATCHING**

Per la seva diversitat geogràfica, el Pallars Jussà és un lloc privilegiat pels amants de l'observació d'ocells. A La Terreta, situada al municipi de Tremp, hi conviuen les quatre grans espècies d'ocells carronyaires del vell continent: el voltor comú, el trençalòs, l'aufrany i el voltor negre. Aquestes aus poden arribar als tres metres d'envergadura i veure'ls planejar o lluitar per la carronya és tot un espectacle².

Per afavorir la visita de la Terreta, s'ha creat la **"Ruta de la Vall dels Voltors"** un itinerari de 31 quilòmetres dissenyat principalment per ser recorregut amb vehicle, tot i que també és possible fer-lo amb BTT o fins i tot a peu (per als grans aficionats al senderisme). El trençalòs, el voltor comú i l'aufrany són les principals aus rapinyaires que habiten la zona, que també registra la presència de l'àliga daurada, el duc o el falcó pelegrí, entre d'altres. La ruta acull el Casal dels Voltors, un punt d'informació i un centre d'observació dels rapinyaires nidificants.

La Ruta de la Vall dels Voltors, un lloc excepcional per l'observació d'aus rapinyaires, compta amb un centre d'observació, documentació i explicació: el Casal dels Voltors.

Altres indrets emblemàtics per l'observació d'ocells són les serres del Montsec i de Boumort, el congost de Collegats o la Vall Fosca.

¹ Guia d'Ecoturisme de Tremp

² Ídem

Algunes de les propostes que s'ofereixen relacionades amb els ocells són:

- Sortides guiades d'ornitologia
- Fotografia d'ocells carronyaires en vol des dels aguait

Adequat per: tot tipus de visitants, en especial famílies.

Paraules clau: paisatge i natura, ecoturisme, fauna.

Època de l'any: tot l'any, veure dates programades.

Per més informació: [Estació Biològica del Pallars Jussà](#)

Amb guia.

➤ OBSERVACIÓ DE PETITA FAUNA

L'activitat s'endinsa als prats de dall per **estudiar-ne i conèixer la gran diversitat de papallones** que s'hi troben. Es fa un transecte i es van capturant les papallones per tal d'identificar-les mitjançant les guies de camp. A partir de les espècies que es van capturant, es planteja la relació que té cada espècie de papallona amb determinades espècies de flora. Amb tot plegat s'aprèn a interpretar la complexitat de l'ecosistema del prat de dall i la importància que té la seva conservació.

Adequat per: tot tipus de visitants, en especial famílies.

Paraules clau: paisatge i natura, ecoturisme, fauna.

Època de l'any: de maig a setembre.

Per més informació: [Salvatgines](#)

Amb guia.

➤ A LA COVA DELS MURICECS AMB CAIAC

Aquesta **activitat de mig dia combina el caiac a l'embassament de Terradets amb la visita a la cova dels muricecs**. Després d'una estona navegant per les aigües tranquil·les de l'embassament s'arriba a la base de la cova. Caminant 10 minuts, s'agafa el casc i un frontal i s'endinsa a la cova, de gran bellesa, que també és un important punt de cria dels ratpenats. Es descobriren les estalactites, els muricecs i la història d'aquests racons del món subterrani.

El caiac és el transport perfecte per conèixer l'entorn de l'embassament.

Foto: Oriol Clavera;
Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida

Adequat per: famílies i tot tipus de visitants.

Paraules clau: paisatge i natura, ecoturisme, geologia.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Hotel Terradets](#), [Zenith Aventura](#)

Amb guia.

➤ LA BRAMA DEL CÉRVOL A BOUMORT

Cada tardor es produeix **un dels espectacles naturals més impressionants**, quan els cérvols de la Reserva Nacional de Caça de Boumort entren en època de zel i **els mascles competeixen amb els seus brams com a ritual d'atracció cap a les femelles**. Les millors hores per escoltar la brama són les de primera hora del matí i les de la tarda vespre. L'oferta turística relacionada amb la brama inclou:

Excursions en 4x4 per escoltar la brama

Diverses cases rurals del Pallars ofereixen paquets que combinen allotjament amb la sortida guiada en 4x4 a la reserva de Boumort en època de la Brama. Les tres empreses autoritzades per endinsar-se a la reserva són: Rutes 4x4 Ignasi (tel. 608130923), Serra Boumort (tel.608266930) i Salvatgines (tel. 627753205). També la iniciativa [Vine al Pallars, Viu el Jussà](#) promou sortides per escoltar la brama.

Adequat per: per tot tipus de visitants.

Paraules clau: paisatge i natura, ecoturisme, brama.

Època de l'any: tardor.

Per més informació: [Oficines de turisme](#), [Rutes 4x4 Ignasi](#), [Vine al Pallars, viu el Jussà](#), [web Boumort](#), [Serra Boumort](#), [Salvatgines](#)

Amb 4x4 i guia.

Cérvol bramant a la RNC de Boumort.

Interpretació dins la reserva de Boumort

Per tots aquells visitants que accedeixin a la Reserva de Boumort pel seu compte, la RNC de Boumort ofereix el servei d'interpretació de la brama del cérvol mitjançant un **guia especialista** que, **situat en un punt estratègic**, ofereix als visitants les claus per gaudir de la millor manera l'experiència de la brama.

Adequat per: per tot tipus de visitants.

Paraules clau: paisatge i natura, ecoturisme, brama.

Època de l'any: tardor.

Per més informació: [RNC Boumort](#), [web Boumort](#)

Amb guia.

Diversitat de fauna a Boumort: voltor negre, voltor comú, guineu, cérvol, corb...

➤ GEOTURISME PEL PALLARS JUSSÀ, UNA VISIÓ DIFERENT DE LA NATURA

Amb la idea d'apropar la geologia a tothom, els geòlegs d'Eureka SGN ofereixen **excursions geo-turístiques de mig dia amb contingut principalment geològic** però tot incorporant altres elements d'interès cultural com són la **paleontologia** o la **història** (dinosaurès, terra medieval de frontera, enologia...).

L'esllavissada de Puigcerçós

Adequat per: tot tipus de visitants

Paraules clau: paisatge i natura, ecoturisme, geologia, dinosaurès.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Eureka SGN](#)

Amb guia.

➤ GEOLOGIA PER A PROFESSIONALS

L'empresa **Geoplay** està especialitzada en la **investigació i formació geològica de camp per a professionals de la indústria petrolera**. Situats a la zona sud-central dels Pirineus, lloc amb gran diversitat d'afloraments de renom internacional, estan en una posició òptima per al disseny de cursos pràctics de formació que responguin adequadament a l'exigent i constant augment de demanda de la indústria.

Adequat per: geòlegs professionals

Paraules clau: geologia, paisatge i natura, petroleres.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Geoplay](#)

Amb guia.

➤ EL PARC DE LES OLORS DE CLAVEROL

El Parc de les Olors de Claverol és un espai de lleure alternatiu en el que es barreja l'oci amb el coneixement. On els visitants poden **veure, olorar, tocar i tastar unes 60 espècies diferents de plantes aromàtiques, remeieres i culinàries** en un entorn tranquil i a l'aire lliure. Forma part de la [Xarxa de Parcs de les Olors](#), que té com a objectiu la divulgació i creació de productes relacionats amb el món de les plantes aromàtiques, medicinals i culinàries, mitjançant un model de desenvolupament rural i sostenible.

Adequat per: tot tipus de visitants, en especial famílies

Paraules clau: plantes aromàtiques i remeieres, paisatge i natura, ecoturisme, tradició, producció artesanal.

Època de l'any: de primavera a tardor

Per més informació: [Parc de les Olors de Claverol](#)

Visita guiada.

Parc de les olors de Claverol

➤ OBSERVACIÓ DEL CEL NOCTURN

Amb l'objectiu d'apropar a tot el públic les emocions que produeix l'observació del cel, l'empresa Celístia Pirineus organitza **activitats astronòmiques que combinen viatges pel cel nocturn, amb les sensacions que proporciona el paisatge, la natura o la gastronomia** de la zona. El Montsec i el Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici estan certificats per la UNESCO com a **reserva i destinació turística Starlight**, fet que ens situa en un dels indrets més privilegiats per a la contemplació del cel estrellat i la pràctica d'activitats basades en aquest recurs. L'empresa es desplaça pel territori oferint **activitats basades en l'astroturisme**.

Adequat per: tot tipus de visitants, en especial famílies

Paraules clau: estrelles, cel, natura, fauna nocturna, ecoturisme, astronomia.

Època de l'any: tot l'any

Per més informació: [Celístia Pirineus](#)

Amb guia.

La nit aquí és d'una foscor intensa, privilegiada,
que permet observar milers d'estels

➤ PASSEJADES AMB LA CARRETA

Des d'Aramunt, i vorejant part de l'embassament de Sant Antoni i la Reserva Nacional de Boumort, La Carreta proposa un **ecotour turístic que combina la tranquil·litat i la interpretació de l'entorn amb certa dosis d'aventura**. L'itinerari recorre pobles oblidats, com Aramunt Vell i Herba-savina, alhora que permet descobrir quatre fonts naturals i la flora i la fauna de l'entorn.

Adequat per: tot tipus de visitants, en especial famílies

Paraules clau: paisatge i natura, cavalls, ecoturisme, tradició.

Època de l'any: tot l'any, sota demanda.

Per més informació: [La Carreta](#)

Amb guia.

➤ VACANCES ENTRE HERBES / VACANCES ENTRE BOLETS

Des de Casa Leonardo, conjuntament amb l'empresa Naturalwalks de guiatges especialitzats en botànica, s'han creat **dues interessants rutes temàtiques que combinen el caminar per uns paratges excepcionals amb la descoberta de les plantes remeieres i comestibles**, per una banda, **i els bolets per una altra**.

Inclou 5 nits d'estada, una passejada cada dia per descobrir les herbes o els bolets, i un taller cada vespre, relacionat amb les herbes recol·lectades, per exemple sobre l'elaboració de sabó natural, sopa de farigola i inclús ratafia.

Adequat per: tot tipus de visitants

Paraules clau: paisatge i natura, ecoturisme, tradició, producció artesanal.

Època de l'any: estiu i tardor (veure dates programades).

Per més informació: [Casa Leonardo](#)

Amb guia.

➤ VOLUNTARIAT ECOTURÍSTIC

Cada any l'associació Marques de Pastor tria un tram d'algun dels camins tradicionals per on transcorre la ruta de senderisme d'El Cinquè Llac. L'objectiu es **recuperar i restaurar els seus vells murs i empedrats seguint la mateixa tècnica ancestral amb que van ser construïts**, la pedra seca.

Mur construït amb la tècnica de la pedra seca a La Bastida

- **Adequat per:** públic adult en general
- **Paraules clau:** paisatge i natura, ecoturisme, voluntariat.
- **Època de l'any:** Tardor (veure dates programades).
- **Per més informació:** [Gratitud Pallars](#)
- **Amb guia.**

➤ VOL EN GLOBUS PEL GEOPARC ORÍGENS

Vol en globus que incorpora una **interpretació paisatgística centrada en ajudar a entendre als passatgers la formació del Pirineu**. Aquesta experiència sobrevola el Geoparc Orígens, un gran àmbit amb un gran valor geològic a nivell mundial.

- Adequat per:** per tot tipus de visitants.
- Paraules clau:** paisatge i natura, alçada.
- Època de l'any:** tot l'any
- Per més informació:** [Globus Kon-Tiki](#)

➤ ECOTURISME AL MUNICIPI DE TREMP

El municipi de Tremp és el més extens de Catalunya, amb una superfície (30.200 hectàrees) que supera de llarg la de la majoria de parcs naturals del país. El territori acull **espais naturals agrestes, solitaris, inhòspits**, que ofereixen una tranquil·litat única i que es combinen amb uns paisatges treballats al llarg dels segles per les forces de la natura i la gent de la terra.

Els **cinc espais singulars que estan preparats per facilitar al visitant el contacte amb la natura** i els paisatges són:

- **La Terreta i la serra de Sant Gervàs**: paisatge majestuós on s'hi troben els quatre voltors europeus (vultur comú, trençalòs, aufrany i vultur negre).
- **Gurp i la serra de Santa Engràcia**: serres vertiginoses amb coves i balmes.
- **De Tremp al Pont de Montanyana**: antic mar interior amb sorprenent passat geològic.
- **La serra dels Nerets**: paisatge lunar, amb grans alzines i barrancs abruptes.
- **El riu Noguera Pallaresa**: amb la fauna de ribera i boscos frondosos. Una passarel·la de fusta connecta els camins de Tremp amb els de Vilamitjana.

La serra de Sant Gervàs vista des del mirador de la collada de Torogó, a La Terreta.

Adequat per: per tot tipus de visitants.

Paraules clau: paisatge i natura, ecoturisme.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Oficines de turisme](#), [Pallars Jussà](#), [Ajuntament de Tremp](#)

Autoguiades.

El Pallars Jussà ofereix immenses possibilitats per la pràctica de l'esport tot interactuant amb un paisatge que sorprèn per la seva majestuositat i bellesa. Pujar muntanyes, fer escalada, baixar barrancs, navegar per les tranquil·les aigües dels pantans o per les aigües braves dels rius, passejar per camins ancestrals, són només algunes de les propostes que ofereix la comarca.

➤ BTT

L'orografia i els paisatges espectaculars del Pallars Jussà, plens de contrastos, ofereixen un **marc incomparable per la pràctica de BTT.**

Guies Vall Fosca

Empresa acreditada pel guiatge en BTT, ofereix diverses propostes guiades de BTT Rally o enduro al Pirineu. Amb activitats guiades de mig dia com ara "Enduro per Collegats-Boumort", veureu els racons més salvatges del Prepirineu on és fàcil trobar fauna salvatge i descobrir llocs despoblats que mantenen la màgia de temps passats.

BTT des de Montsor

Adequat per: Tot tipus de visitants interessats en la BTT.

Paraules clau: paisatge i natura, ciclisme, BTT.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Guies Vall Fosca](#)

Amb guia especialitzat.

Red Rock Trails

Vacances actives i de bicicleta per a famílies, en una ubicació privilegiada dels Pirineus, amb base a una casa de turisme rural ubicada a Vilamitjana. La zona compta amb terrenys i rutes marcades per al ciclisme ideals per a totes les edats. La casa disposa d'un ampli ventall de bicicletes per a totes les edats a disposició dels allotjats, amb zona per emmagatzemar-les i un petit taller.

BTT pels voltants Salàs de Pallars

Adequat per: Famílies i tot tipus de visitants aficionats a la BTT.

Paraules clau: Paisatge i natura, ecoturisme, famílies, bicicleta

Època de l'any: Tot l'any

Per a més informació: [Red Rock Trails](#)

Amb guia

e-Bike Rent Pallars

Lloguer de bicicletes elèctriques, amb base a la Pobla de Segur. S'ofereix possibilitat d'entrega de les bicicletes a altres ubicacions. També, sota la marca "Bicis non stop" s'ofereix el servei de reparació i manteniment de bicicletes, i assistència "en ruta".

Adequat per: Tot tipus de visitants aficionats a la BTT.

Paraules clau: Paisatge i natura, ecoturisme, bicicleta

Època de l'any: Tot l'any

Per a més informació: [Bicis non stop](#) - Tel. 610 42 07 68

Sense guia.

Esierrri Bikes

Amb base a Tremp i a Esterri d'Àneu, Esierrri Bikes ofereix servei de reparació de bicicletes, lloguer i venda. També d'assistència en ruta, i servei de taxi 24h amb remolc fins a 22 bicicletes. A les Valls d'Àneu disposa d'un calendari de sortides setmanals.

Adequat per: Tot tipus de visitants aficionats a la BTT.

Paraules clau: Paisatge i natura, ecoturisme, bicicleta

Època de l'any: Tot l'any

Per a més informació: [Esierrri Bikes](#)

Sense guia.

Salàs e-BIKES

A base a Salàs de Pallars, ofereix servei de guiatge en bicicleta elèctrica pels paisatges del Pallars i els Pirineus.

Adequat per: Tot tipus de visitants aficionats a la BTT.

Paraules clau: Paisatge i natura, ecoturisme, bicicleta

Època de l'any: Tot l'any

Per a més informació: [Salàs e-BIKES](#)

Amb guia.

Centre BTT del Pallars Jussà

Ubicat a la Pobla de Segur, disposa d'**onze rutes senyalitzades que permeten recórrer més de 315 quilòmetres, amb opcions per a tots els nivells.**

Els itineraris porten els visitants cap a espais com el pantà de Sant Antoni o la serra de Boumort. Servei de lloguer de bicicletes, vestidors, neteja de bicicletes i taller per auto-reparació.

Amb BTT pels voltants de l'embassament de Sant Antoni

Adequat per: per tot tipus de visitants, també famílies.

Paraules clau: cicloturisme, paisatge i natura, ecoturisme, esport.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Centre BTT del Pallars Jussà](#), [tríptic del Centre BTT Autoguiat](#).

Pedals de Foc

Ruta de BTT que recorre pel perímetre del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. La ruta es pot fer a mida, dividint les etapes segons el nivell de l'usuari, anant des de la versió més suau de 6 dies amb guia, fins a la versió experts en 3 dies i sense guia.

Adequat per: Tot tipus de visitants aficionats a la BTT.

Paraules clau: paisatge i natura, ecoturisme, Parc Nacional.

Època de l'any: de maig a octubre.

Per més informació: [Pedals de Foc](#)

Autoguiat o amb guia.

Al Pallars Jussà hi trobareu tot tipus de routes de BTT, pels més esportistes, per famílies, de passeig...

Transpirinenca

Espectacular ruta en BTT que recorre els Pirineus d'est a oest, començant a Llançà i acabant a Hondarribia, amb un recorregut aproximat de 1.000 km. La ruta es divideix en 16 etapes, 2 de les quals transcorren pel Pallars Jussà (Llavorsí - Torre de Capdella - Pont de Suert). Cada estiu es celebra la competició professional [Transpyr](#).

Adequat per: usuaris de BTT amb nivell mitjà-alt.

Paraules clau: paisatge i natura, ecoturisme, BTT, alta muntanya.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: Oficines de turisme.

Tracks disponibles a [Wikiloc](#). **Autoguiat.**

➤ CAIAC PER AIGÜES TRANQUIL·LES

Com hem vist, **l'aigua al Pallars Jussà hi juga un paper fonamental**, tant en la particular geografia de la comarca com en el seu aprofitament per produir energia mitjançant la creació d'embassaments.

Navegant en **caiac** per les aigües tranquil·les del pantà de Terradets o Sant Antoni s'aprecia l'espectacularitat de l'entorn des d'un altre punt de vista. De manera relaxada, sigui amb caiacs individuals o dobles, és el lloc ideal tant per gaudir de navegació d'iniciació com de rutes més completes.

ENOCAIAC: creuar l'embassament de Terradets, sortint des de **l'Hotel Terradets** fins al celler **Mas Garcia Muret** i, un cop allà, es podrà fer un tast de vins.

Adequat per: per tot tipus de visitants, en especial famílies amb nens.

Paraules clau: paisatge i natura, ecoturisme, actiu, aigua.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Zenith Aventura](#) / [Piolet Xperience](#)

Amb guia.

El caiac en aigües tranquil·les, amb guia: una activitat per gaudir en família.

Foto: Oriol Clavera; Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida

➤ RUTES A CAVALL

A la vall de Manyanet trobem el **Centre d'Equitació Vall de Manyanet**, centre de **turisme eqüestre** on s'hi realitzen gran diversitat de rutes a cavall per gaudir dels espectaculars paisatges, descobrint també les llegendes d'encanteris, bèsties fantàstiques i fantasies que envolten la vall. Les excursions poden ser de curta o llarga durada, a la carta per a grups organitzats, o per iniciar-se en aquest món. També és un centre de referència pels que venen a passar el cap de setmana amb el seu cavall, ja que també s'hi poden llogar boxes.

Excursió a cavall

Adequat per: per tot tipus de visitants, en especial famílies.

Paraules clau: paisatge i natura, ecoturisme, cavalls, vall de Manyanet.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Casa Masover](#)

Amb guia.

➤ BARRANQUISME

El visitant pot gaudir de la extraordinària geologia de la comarca recorrent els **32 barrancs ressenyats** a la guia de descensos de barrancs del Pallars Jussà. Existeix la possibilitat de contractar el guiatge de professionals que els acompanyaran durant la pràctica d'aquest esport d'aventura.

Barranquisme

Adequat per: per tot tipus de visitants.

Paraules clau: paisatge i natura, parets, alçada.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Oficines de turisme](#) i llibres especialitzats (Pallars Jussà: Gorgs i barrancs), [Guies Vall Fosca](#) i [Piolet Xperience](#).

Amb guia o sense.

➤ ESCALADA

El Pallars Jussà és **una comarca privilegiada per a la pràctica d'escalada**. Es caracteritza pels seus **marcats microclimes que, juntament a una adequada orientació de les parets, permet practicar durant tot l'any** diferents modalitats d'escalada: esportiva, clàssica, de llargada diversa, bloc, psicobloc, artificial, big wall, en gel, etc. Pel que fa a la varietat de roca, hi trobem calcari, conglomerat i granit; amb opcions de diverses dificultats.

A més, el Pallars Jussà compta amb bibliografia especialitzada on es ressenyen les vies d'escalada, i amb escoles de prestigi, encapçalades pels congostos que encaixen la comarca: Collegats i Terradets, i d'altres escoles menys conegudes com: la Colomina, Senterada, Abella de la Conca, Claverol, Erinyà...

El nom de Pallars va lligat a l'escalada, doncs compta amb les vies i parets més espectaculars del país

Adequat per: per tot tipus d'escaladors, ja que hi trobem diversitat de nivells.

Paraules clau: paisatge i natura, parets, alçada.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: llibres especialitzats (Collegats / Lleida climbs / Guia d'escalada de Terradets / Roca caliente en los Pirineos vol. 3 Aran-Pallars), oficines de turisme

Amb guia o sense.

➤ ALTRES ACTIVITATS D'AVENTURA

Raquetes de neu i esquí de muntanya

Els mesos d'hivern a la Vall Fosca l'empresa [Guies Vall Fosca](#) proposa **sortides guiades amb raquetes de neu i ascensions i rutes circulars amb esquís de muntanya** per descobrir racons únics de la Vall i el Pirineu. A més, per aquells que busquin emocions més intenses també ofereixen **freeride d'alçada** amb ascensions a pics de més de 3.000 metres per després gaudir d'increïbles descensos.

Gaudeix d'un esport diferent, en un entorn exclusiu i amb un desnivell que satisfarà les teves expectatives.

Espeleologia

El Pallars Jussà compta amb una **gran riquesa en coves i avencs**. En són un exemple notori la Cova dels Muricecs, la Cova Negra, la Cova de les Llenes, la Cova del Serpent i la Cova Cuberes o també altres tipus de cavitats com Grallera Gran del Corralot, el Forat del Toscà, Botet de Casa Rei o la Grallera del Boixeguer.

La [Societat d'Amics de la Muntanya de Tremp](#) organitza sortides d'espeleologia i col·labora en cursos de formació per a iniciar-s'hi o per perfeccionar tècnica.

ESPECIAL FAMÍLIES

Les següents **propostes** són ideals per realitzar acompanyats amb tota la família:

Aquestes rutes estan pensades per mostrar al visitant l'espectacle natural i paisatgístic de la comarca.

➤ MONT-REBEI CAMÍ DE LES ESTRELLES

Proposta de senderisme guiat per **l'únic congost verge de Catalunya**. Accessible per tot tipus de senderistes, aquesta excursió d'1 dia permet conèixer un dels racons més espectaculars de Catalunya acompanyats d'un guia intèrpret. L'excursió inclou esmorzar i dinar, i el transport d'anada i tornada al punt d'inici de la ruta.

La jornada acaba amb la visita del Centre d'Observació de l'Univers.

Adequat per: per tot tipus de visitants.

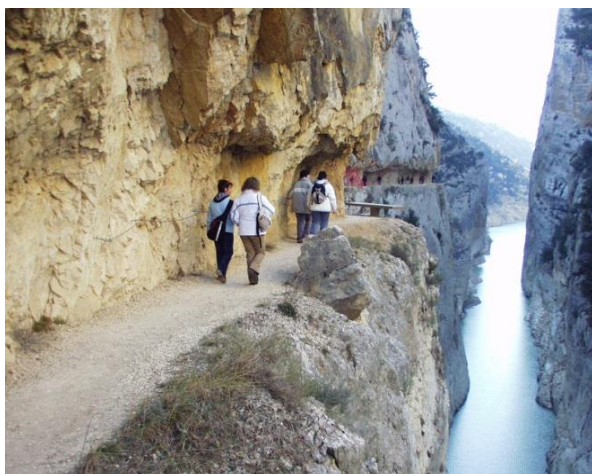
Punt de sortida: Àger.

Paraules clau: paisatge i natura, congost, espectacle natural.

Època de l'any: tot l'any amb reserva prèvia.

Per més informació: [Pirineu Emoció](#)

Amb guia.

La Noguera Ribagorçana s'obre pas pel mig del Montsec, regalant-nos una de les excursions més espectaculars de la muntanya catalana.

RUTES PELS PAISATGES

➤ TELEFÈRIC DE LA VALL FOSCA

El telefèric de Sallente - Estany Gento, situat al límit nord de la Vall Fosca, **permet accedir a més de 2.000 metres d'alçada i poder iniciar rutes al Parc Nacional d'Aigüestortes i estany de Sant Maurici.**

L'origen del telefèric es remunta a principis del anys 80, quan es va construir la central reversible de Sallente. Fins aquell moment a l'Estany Gento només s'hi podia accedir caminant. Degut als inconvenients de construir-hi una carretera, es va optar per la instal·lació d'un telefèric que va servir per transportar tot el material de construcció necessari per a les obres de la central reversible. El trajecte, que dura uns 13 minuts i salva 450 metres de desnivell, permet gaudir d'unes vistes espectaculars.

Adequat per: per tot tipus de visitants.

Paraules clau: paisatge i natura, alta muntanya.

Època de l'any: de l'1 de juliol al 30 de setembre.

Per més informació: [Vall Fosca](#) · [Pallars Jussà turisme](#)

El telefèric de la Vall Fosca dóna accés als estanys glacials com Colomina o Tort i permet endinsar-se al Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici.

REMEMORANT LA HISTÒRIA

El Pallars Jussà és una terra rica en costums i tradicions, en oficis difícils de trobar avui en dia, de temps passats quan la societat funcionava a un altre ritme i la principal font de riquesa era la natura i els recursos que ofereix.

➤ PALLARS NOSTÀLGIC

Viatge històric als Pallars Jussà i Sobirà, al **cor del Pirineu català**, revivint les transformacions experimentades durant la primera meitat del segle XX, els canvis en les formes de vida i els **oficis perduts**. Entre fantàstics paisatges muntanyencs, interessants visites culturals a museus i monuments, i degustació de la gastronomia autòctona, anirem a la descoberta del **salt transcendental d'una societat rural i secularment aïllada**, de caràcter agrícola i ramader, **a l'actual desenvolupament industrial i turístic, gràcies en part a la revolució que va suposar l'explotació de la riquesa hidroelèctrica**.

El viatge Pallars Nostàlgic té dues variants de 2 dies cadascuna, que es poden combinar.

Adequat per: per tot tipus de visitants.

Punt de sortida: Estació de trens Lleida Pirineus, o bé Estació de tren La Pobla de Segur.

Paraules clau: nostàlgia, cultura, gastronomia, paisatge i natura, història.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Pirineu Emoció](#)

Sense guia, però inclou les visites guiades indicades en el programa.

Una excel·lent forma de conèixer i estimar el Pallars és conèixer les seves gents i els seus productes.

REMEMORANT LA HISTÒRIA

➤ LES BOTIGUES MUSEU DE SALÀS I EL CENTRE D'INTERPRETACIÓ DE L'ANTIC COMERÇ

Recorregut per cent anys de vida quotidiana, mitjançant l'ambientació de botigues d'època a partir de la recuperació i exposició dels béns de consum quotidians generats des de la segona revolució industrial (segona meitat del segle XIX) fins a les acaballes del franquisme (finals dels 70), i la interpretació i divulgació d'aquests béns des del Centre d'Interpretació de l'Antic Comerç.

“Ultramarinos y coloniales”, una exposició de gairebé 3.000 peces diferents, de prop de 500 cartells publicitaris i abundant documentació comercial.

Es poden visitar diversos tipus d'establiments: una botiga de queviures “Ultramarinos y Coloniales”, una farmàcia, un estanc, una merceria-perfumeria, un quiosc, una impremta, un cafè i una barberia.

L'ambientació d'aquests espais s'aconsegueix a partir del mobiliari, de l'exposició dels productes més representatius de cada període i de l'exhibició de cartells i altres elements publicitaris.

Gràcies a l'excel·lent interpretació que donen els guies, ben segur que els visitants faran un viatge en el temps que difícilment oblidaran.

Adequat per: per tot tipus de visitants, molt interessant per a les famílies.

Paraules clau: història, memòria, botigues, cultura, tradicions.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Botigues Museu Salàs](#), [Oficines de turisme](#).

Amb guia.

REMEMORANT LA HISTÒRIA

➤ MUSEU HIDROELÈCTRIC DE CAPDELLA

Museu ubicat al recinte de la central hidroelèctrica de Capdella, és un **espai d'interpretació i descoberta que analitza el complex i desconegut món de les centrals hidroelèctriques construïdes a principis del segle XX** per satisfer la demanda energètica de la indústria catalana situada a Barcelona i la seva zona d'influència.

L'espai del Museu permet fer un recorregut des que va sorgir la idea de la central hidroelèctrica fins que es va posar en funcionament el 1914, passant pels canvis econòmics, socials i d'infraestructura. El Museu és també un homenatge a les 4.000 persones que van treballar en les instal·lacions i que de manera anònima van contribuir al benestar dels ciutadans de la resta de Catalunya.

Adequat per: per tot tipus de visitants, també per famílies.

Paraules clau: història, energia, transformació, paisatge i natura.

Època de l'any: tot l'any, veure horaris a la web del Museu.

Per més informació: [Museu Hidroelèctric de Capdella](#).

Visites guiades o sense guia. Tallers per escoles i visites temàtiques per a grups.

➤ L'ESPAI RAIER

El transport de la fusta pels rius va ser un mode de vida al Pallars fins a principis del segle XX.

Es raiers transportaven la fusta per encàrrec dels boscos pirinencs fins al port fluvial de destí (Balaguer, Lleida, Tortosa, o fins i tot fins al mar).

L'Espai Raier està dedicat a l'estudi i a la difusió dels sistemes del transport fluvial de la fusta mitjançant la recuperació i la conservació patrimonial d'aquest desaparegut ofici. Inclou una exposició permanent i una sala de projeccions i d'exposicions temporals.

Es fan guiatges per grups i per escoles.

Adequat per: per tot tipus de visitants, en especial grups i escolars.

Paraules clau: història, oficis antics, cultura, paisatge.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Espai Raier](#).

Visites guiades o sense guia.

REMEMORANT LA HISTÒRIA

➤ PARC CRETACI

El Parc Cretaci permet descobrir el Pallars Jussà en diferents àmbits: jaciments paleontològics, restes arqueològiques, edificis historicoartístics i el mateix entorn natural que el compona. El Museu de la Conca Dellà, centre d'acollida del Parc Cretaci, és l'escenari **d'un apassionant viatge en el temps**: ofereix la possibilitat de descobrir una zona que temps enrere va ser ocupada per la cultura romana, i molt abans, habitada per alguns dels últims dinosaures que van trepitjar la terra.

Adequat per: per tot tipus de visitants, molt interessant per a les famílies.

Paraules clau: dinosaures, història, paisatge i natura, cultura.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Parc Cretaci](#), [Oficines de turisme](#).

Visites guiades o sense guia.

Reproducció a escala real del dinosaure 'Pararhabdodon isonensis' al Museu de la Conca Dellà.

Petjades de dinosaure a Basturs.

REMEMORANT LA HISTÒRIA

➤ TORRE DE BARTA

Torre medieval de més de 1000 anys a Salàs de Pallars. En el seu interior s'hi troben dues exposicions permanents: eines antigues restaurades i escultures de ferro i pedra de l'artista Joan Fàbregas. També s'hi pot descobrir un nou espai obert al públic, el celler, amb eines pròpies de l'elaboració del vi.

Adequat per: per tot tipus de visitants

Paraules clau: cultura, història, tradició, art

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Torre de Barta](#)

Visites guiades.

➤ ESPAI MUSEUM

Espai ubicat al **conjunt rural de Cal Soldat**. Mostra la vida en una casa de Pallars a través dels anys. Són històries, objectes, documents i espais originals on només falten les persones que ens han deixat el seu llegat.

Adequat per: per tot tipus de visitants

Paraules clau: cultura, història, tradició

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Espai Museum](#)

Visites guiades.

Espai Museum de Cal Soldat

CONÈIXER ELS NOSTRES POBLES

La **riquesa cultural dels pobles de la comarca, transformats al llarg dels anys**, es transmet vivament als visitants a través de les següents rutes i visites guiades:

➤ VISITES CULTURALS ALS NUCLIS URBANS

Diversos municipis de la comarca ofereixen visites guiades pels seus nuclis urbans perquè els visitants puguin conèixer més a fons el seu patrimoni, tant arquitectònic com cultural. Des de passejades per **viles closes medievals a elements d'arquitectura civil modernista**, mitjançant la rica interpretació dels guies locals els visitants s'endinsaran no només en la història d'aquests pobles prepirinencs, sinó també en els vincles dels seus habitants amb l'entorn.

Actualment es realitzen habitualment visites en els següents municipis:

- Tremp (Nucli antic, Epicentre i Casal Manyanet): dissabtes a les 10.00 h
- La Pobla de Segur (Conjunt modernista Casa Mauri i Molí de l'Oli)
- Llimiana (Casc Antic + Casa Bonifaci + Santa Maria de Llimiana)

Casa Mauri, el palauet modernista de la Pobla de Segur

Santa Maria de Valdeflors, a Tremp

L'Església de Santa Maria a Llimiana

Adequat per: tot tipus de visitants, interessant per a les famílies.

Paraules clau: història, cultura, descoberta, vila medieval, modernisme.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Oficines de turisme](#)

Visites guiades.

➤ EL TREN DELS LLACS: EXCURSIONS D'UN DIA

Es tracta de paquets d'1 dia enllaçats amb l'horari del Tren Històric dels Llacs.

Algunes de les propostes són:

- *Tast Pallarès amb el Tren dels Llacs*: per als amants de la gastronomia, inclou degustació de licors artesans, cerveses artesanes CTretze i productes típics locals.
- *Un tomb per la Pobla*: la visita permet descobrir el seu patrimoni modernista, industrial i la seva gastronomia.
- *La llum de la Vall Fosca*: inclou la visita al Museu Hidroelèctric i la central hidroelèctrica de Capdella.
- *Les botigues de Salàs*: Recorregut per les Botigues Museu d'Ultramarinos i l'època colonial del Pallars.
- *Excursió a Montcortés*: Passeig a cavall al Llac de Montcortés.
- *Tren de la Sal*: Inclou la visita a les Salines de Gerri i el romànic català de la col·legiata de Santa Maria.

Tant els trasllats d'anada i tornada a l'estació, com els dinar amb menú típic pallarès hi estan inclosos.

Adequat per: per tot tipus de visitants, en especial per famílies.

Paraules clau: tren , cultura, tradicions, història, cellers i vi d'alçada, gastronomia.

Època de l'any: el tren històric funciona tots els dissabtes d'abril a setembre.

Per més informació: [Pirineu Emoció](#)

Visites guiades.

➤ EL TREN DELS LLACS: UN CAP DE SETMANA ALS PIRINEUS

Es tracta de paquets de cap de setmana enllaçats amb l'horari del Tren Històric dels Llacs.

Algunes de les propostes són:

- *Castell de Mur i Centre d'observació de l'univers*: Inclou 1 nit en hotel 3*** amb PC, visita al Castell de Mur, Centre d'Observació de l'univers i una altra activitat a escollir.
- *Pack senderisme*: Inclou 1 nit en règim de PC, Visita a les botigues museu de Salàs, 1 dinar típic pallarès.
- *Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici*: Inclou 1 nit en hotel 3*** amb PC, 1 dinar típic pallarès, visita en una formatgeria.
- *Pallars nostàlgic*: Inclou 1 nit d'allotjament en MP, visita al Molí de l'Oli i Casa Mauri, a la fàbrica de licors Portet, a les Botigues Museu de Salàs i a l'Espai Raier.

El tren dels Llacs

CASTELLS DE FRONTERA

En la seva qualitat de terra fronterera a l'època medieval, el Pallars Jussà conserva un **nombrós patrimoni d'arquitectura militar**. Una vintena de torres de defensa franquegen tota la serra del Montsec, antigament utilitzades com a torres de comunicació entre les tropes i els cavallers situats en segona línia en importants castells, com els de Mur i Llordà.

Les obres de restauració realitzades permeten la visita dels següents castells:

- **Castell de Mur i la col·legiata de Santa Maria:** degut a la seva arquitectura i estat de conservació, és l'emblema dels castells de frontera dels comtats catalans. La col·legiata, del primer art romànic i consagrada el 1069, el claustre també romànic (s. XIII) i les dependències annexes constitueixen un dels millors conjunts conservats de canònica medieval.
- **Castell de Llordà:** espai fortificat del segle XI, és un dels millors exemples d'arquitectura no estrictament religiosa, sinó de caire residencial, més importants d'època alt-medieval conservats a Catalunya. Arnau Mir de Tost i la seva esposa Arsenda van adquirir la fortificació al comte d'Urgell, amb l'objectiu de convertir-la en la base d'operacions de les seves campanyes militars vers el Montsec.

Adequat per: per tot tipus de visitants.

Paraules clau: història, reconquesta, castells, paisatge, cultura.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Ajuntament de Castell de Mur](#), [Castell de Llordà](#)

Visites guiades.

L'impressionant, i únic, castell de Llordà, a Isona i Conca Dellà.

El magnífic Castell de Mur i la col·legiata de Santa Maria.

La seva gastronomia, vins i productes locals del Pallars Jussà són un veritable plaer per als que saben gaudir de les excel·lències de la bona taula.

La girella, el formatge de tupí, el xolís, els bolets, la coca de recapte, el civet d'isard o l'escudella barrejada, són només alguns exemples de productes autòctons i de receptes mil·lenàries que els visitants podran descobrir en els restaurants i allotjaments de la comarca.

El Pallars Jussà gaudeix d'un clima idoni per al conreu de la vinya i per a l'elaboració del vi. Aquest no és un conreu nou, doncs durant l'edat mitjana era molt habitual el cultiu de la vinya i la producció de vi. Mirant cap al futur, l'altitud de la cota del Pallars és una peça clau, ja que degut als augments de temperatura vinculats al canvi climàtic, es farà necessari cultivar les vinyes en cotes més elevades.

➤ RUTA DEL VI DE LLEIDA

Les particularitats geològiques del Pallars Jussà, juntament amb l'alçada i el clima mediterrani amb forts contrastos de temperatura, fan possible **un vi amb caràcter propi**. A través de les visites als cellers, la ruta del Vi de Lleida permet al visitant fer un passeig per la gastronomia, la cultura i la geografia lleidatanes.

Els cellers visitables de la comarca, alguns dels quals formen part de la [Ruta del Vi de Lleida](#) (DO Costers del Segre) són:

Castell d'Encús:

Vins cultivats a gran altura i fermentats a la pedra. Situats a Talarn, l'origen de [Castell d'Encús](#) es deu en bona mesura a l'impacte que va tenir el lloc sobre Raül Bobet l'any 2001 mentre cercava terrenys que poguessin minvar els efectes a la vinya del canvi climàtic en l'àrea dels Pirineus Catalans. De les 95ha de la propietat, 23ha han estat plantades en alta densitat amb varietats tals com: Cabernet Sauvignon, Cabernet Franc, Merlot, Pinot Noir, Syrah, Petit Verdot, Sauvignon Blanc, Riesling, Semillon i Albarinyo. Els divendres i dissabtes al matí obren les portes que per poder conèixer el celler i les vinyes. On també es pot visitar l'ermita i els trulls de fermentació de raïm que els monjos hospitalers al s. XII van picar a la pedra.

Vila Corona:

Vins amb història. El celler [Vila Corona](#) es troba a la Serra dels Nerets a Vilamitjana, on es va començar l'any 1989 un projecte personal, en uns terrenys conreats per la família des del 1749, plantant 10 ha de vinya amb varietats autòctones i foranes. Avui, amb aquestes vinyes velles gaudim d'uns vins que volen expressar el terror de la zona i recordar, amb les varietats autòctones, el vi del Pallars.

Mas Garcia Muret:

Vins de qualitat fets amb passió, detall i sostenibilitat. El celler [Mas Garcia Muret](#) està situat a la finca familiar, a la vora del pantà de Terradets. Edificat respectant l'orografia de la zona, queda totalment integrat en l'entorn. Les instal·lacions disposen de la millor tecnologia per a l'elaboració dels productes, amb una perfecta unió entre modernitat i tradició, ja que la finca data els seus orígens el 1756.

Sauvella:

Vins connectats amb la Terra. El Celler i vinyes [Sauvella](#), a Orcau, són propietat d'una família neerlandesa, que va començar a plantar ceps al 2004, però que ja fa molt més temps que ha sentit una profunda connexió amb aquestes terres, ahora agrestes i encantadores. El relleu i els sòls rics en minerals són factors que estimulen el creixement de raïms superiors que donen lloc a vins autèntics i amb el caràcter de la terra.

El Terror de Pallars:

[Terror de Pallars](#), de Figuerola d'Orcau, en una casa datada de l'any 1703 amb parets de pedra i roca. Les **vinyes estan plantades a 650 m d'alçada** en un sòl franc-calcarí i sota un clima continental. Fundat l'any 2010, Terror de Pallars és un petit celler amb voluntat de valoritzar la vinya de la zona: recupera vinyes de petits productors del territori i en planta de noves amb varietats autòctones, com el monastrell i el macabeu. Núria Bigorra, propietària del celler, actualment elabora 4 vins, fruit de la seva passió.

Celler Miquel Roca:

El [Celler Miquel Roca](#) és un petit celler familiar que està envoltat per un entorn privilegiat. Està situat a Sant Cristòfol de la Vall, a la Vall de Barcedana, a quinze minuts de l'embassament de Terradets. Després de diverses generacions elaborant vi, Miquel Roca va decidir construir el celler prop de trenta anys per dedicar-s'hi professionalment i actualment el relleu generacional continua per part de la seva filla. L'aposta per la qualitat del producte final és la base de la forma de treballar d'aquest celler, el qual creu en la mínima intervenció tant en el tractament de les vinyes com en l'elaboració del vi.

Xic's Cal Borrech:

El Celler - Restaurant [Xic's Cal Borrech](#), neix amb una voluntat clara de fer difusió del món del vi. Ubicat a Figuerola d'Orcau, on el cultiu de la vinya era comú, doncs la majoria de cases tenien celler. A més aquests comunicaven per passadissos de sota terra, actualment sense ús, però àmpliament coneguts com el **"metro de Figuerola"**. Cal Borrech tenia una gran tradició de comercialització del vi, amb una producció recuperada des de fa més de 15 anys. Des del menjador es gaudeix d'una fantàstica vista de la Conca de Tremp, amb la visualització del poble d'Orcau i el seu Castell.

El Vinyer:

[El Vinyer](#), situat a Fígols de Tremp, és una empresa de caràcter familiar que es dedica al cultiu de la vinya i a l'elaboració de vi. Abans que la fil·loxera arribés a Catalunya, el Pallars Jussà comptava unes 8.000 hectàrees de cultiu de vinya i era conegut com el **celler dels Pirineus**. El Vinyer ha recuperat una d'aquestes antigues zones de producció per plantar les seves vinyes. La finca s'ubica en una zona coneguda com 'els vinyers de Fígols' on, durant dècades, els veïns del poble hi van conrear les seves vinyes. Els vins d'El Vinyer intenten transmetre tant **la cultura com l'entorn Pallaresos**, des de la geologia fins a la parla els donen nom. Frescos i aromàtics són un clar reflex del terreny i el clima de la Conca de Tremp.

Celler Vidavins:

Amb base a Figuerola d'Orcau el celler [Vidavins](#) ofereix vins artesanals de producció pròpia amb fonaments ancestrals i ecològics.

➤ LICORS TRADICIONALS I CERVESES ARTESANES

Licors Portet:

Aquesta fàbrica de [licors Portet](#) fou fundada el 1884 pels germans Ribera de Cal Col·lector de Conques en un local situat al costat de la font del Pou de la Pobla de Segur. Avui són l'Àngel i el Carlos, fills de la Pilar i del Joan, qui continuen amb el negoci. Es tracta per tant d'una **fàbrica familiar on s'elaboren artesanalment tot un seguit de licors tradicionals del Pirineu**. Es realitzen visites i tast.

Cervesa CTretze:

La carretera C-13 (Eix del Pallars) **fou antigament un nexa d'unió entre territoris** i tenia la funció de facilitar el comerç i la difusió de la cultura en tot el seu recorregut. L'objectiu de [CTretze Pirineus](#) és donar a conèixer la cultura de la cervesa artesana mitjançant els seus productes, per a establir-se com a referència en el món de les cerveses artesanes de Catalunya.

➤ VISITES A PRODUCTORS AGROALIMENTARIS

Per conèixer i viure de prop l'experiència diària dels productors artesans, i poder tastar productes pallaresos de primera qualitat, alguns productors obren les seves portes al públic oferint visites guiades, com:

Formatgeria Vilavella Basturs

A peu de la muntanya de Sant Corneli, des de la [formatgeria Vilavella](#) es dediquen a elaborar una deliciosa varietat de formatges amb llet procedent de les seves cabres, alimentades de la millor manera per obtenir una bona matèria prima.

Organitzen visites guiades a la granja de cabres, mostrant també on i com elaboren les seves varietats de formatges artesans, acabant amb una degustació dels seus productes.

Casa Mateu de Toralla

[Casa Mateu](#) és una explotació ramadera familiar des de fa cinc generacions. Es dediquen a la cria d'ovella Xisqueta i de cabrits de Toralla.

Ofereixen visites guiades a l'explotació d'ovelles Xisquetes, podent passar una tarda amb el ramat d'ovelles, descobrint tots els secrets de la vida de pastor, aprenent l'ofici, com guiar un gos d'atura, xiular i utilitzar el ganxo de pastor.

Ramat d'ovella "Xisqueta" als prats de Toralla (Pallars Jussà)

➤ PROPOSTES GASTRONÒMIQUES I ENOLÒGIQUES

Camins entre formatges

Combinació del senderisme amb els formatges, són dues excursions a peu per visitar dos productors de formatges, on també es farà un tast dels productes elaborats. Per cada una de les excursions-etapes s'han preparat planells amb els detalls de la ruta. També s'ofereix un aparell GPS gratuït per seguir les rutes amb tracks.

Adequat per: per tot tipus de visitants.

Paraules clau: paisatge i natura, senderisme, productors locals, formatges.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Casa Leonardo](#)

Autoguiat.

Exemple d'un dels formatges que s'ofereixen al tast

La riquesa geogràfica i de paisatges del Pallars Jussà fa que **en trajectes curts, de pocs quilòmetres, el visitant visqui grans contrastos, traslladant-se de les conques prepirinenques a les valls d'alta muntanya.**

Al Pallars Jussà hi trobem múltiples mostres culturals (castells, esglésies, museus...), naturals (valls, muntanyes, penya-segats, ocells...), i artesanes (productors locals de formatges, embotit, petits cellers...) que estan repartides per la comarca.

L'excel·lent xarxa de carreteres permet que sigui molt fàcil fer recorreguts de mig dia, d'un dia o de diversos dies, tot gaudint dels atractius de la comarca, fent-ho de manera temàtica (Ruta dels castells, Ruta del vi de Lleida...) o bé amb una combinació de diversos elements. Aquestes rutes es poden fer a mida, depenent de quines preferències tinguin els visitants.

➤ VACANCES PENSADES PER SÈNIORS

La comarca ofereix molts elements que són especialment interessants per el col·lectiu sènior. Alguns dels elements més representatius són:

Les Botigues Museu de Salàs: un veritable viatge al passat, on ben segurament es recuperarà una part oblidada de la memòria de la vida més quotidiana.

El Museu de la Central Hidroelèctrica de Capdella: un recorregut pels canvis que van transformar tant la vida industrial de Catalunya com la vida rural del Pallars.

Cal afegir-hi la bona gastronomia i les receptes tradicionals de la zona, lligades tant al paisatge com als antics oficis i maneres de viure quasi oblidades. També les activitats a la natura són aptes pels clients sèniors, ja que s'adapten als nivells que el visitant desitgi.

Un Tomb pel Pallars especial Sèniors

Adreçat a grups de casals o associacions de sèniors, que es fan a mida a partir d'un paquet estàndard d'1 o més dies.

Adequat per: per grups de sèniors.

Paraules clau: sèniors, associacions, viatge en grup, cultura, gastronomia.

Època de l'any: tot l'any.

Per més informació: [Pirineu Emoció](#)

Sense guia, però inclou visites guiades.

➤ VACANCES ACTIVES EN FAMÍLIA

Les vacances en família són espais immillorables on compartir noves experiències i emocions, que creen llaços i uneixen tot gaudint de múltiples activitats a la natura, envoltats d'uns paisatges privilegiats.

Amb **programes de diversos dies de durada, on es combinen esports i altres activitats lúdiques** concebudes per a totes les edats, el Pallars Jussà és el marc idoni per viure en família experiències inoblidables tot passant unes vacances divertides i enriquidores. Algunes de les opcions d'activitats inclouen el caiac, el barranquisme, el geocaching, el senderisme, les rutes en bicicleta, l'observació dels ocells... Tot això combinat amb estones de relaxació, on els més joves podran gaudir de remullades a les piscines, als rius o llacs i als embassaments.

El Pallars Jussà ofereix l'escenari perfecte, amb rius tranquils, llacs naturals, valls, muntanyes i parets espectaculars, combinat amb uns productes locals i gastronomia per llepar-s'hi els dits.

El Pallars és el lloc ideal per fer vacances en família

OFICINES DE TURISME DEL PALLARS JUSSÀ

TREMP

Epicentre. Centre de visitants del Geoparc

Passeig del Vall, 13

Tel. 973 653 470

oficinaturisme@pallarsjussa.cat

<https://www.pallarsjussa.net/epicentre>

LA POBLA DE SEGUR

Plaça del Ferrocarril, s/n

La Pobla de Segur

Tel. 973 680 257

turisme@pobladesegur.cat

<http://www.lapobladesegur.cat>

ISONA I CONCA DELLÀ

C/ del Museu, 4

Tel. 973 665 062

ofturisme@parc-cretaci.com

www.parc-cretaci.com

LA VALL FOSCA. Punt d'informació

Ajuntament de la Torre de Capdella

Tel. 973 663 001

turisme@vallfosca.net

<http://www.vallfosca.net/>

AQUEST DOSSIER HA ESTAT ELABORAT AMB EL SUPORT DE:

Consell Comarcal del Pallars Jussà

Ajuntament de
la Pobla de Segur

AJUNTAMENT D'ISONA
I CONCA DELLA

SOC

Servei d'Ocupació
de Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa i Ocupació

Unió Europea
Fons social europeu
L'FSE inverteix en el teu futur

Aquesta acció ha estat subvencionada pel Servei d'Ocupació de Catalunya en el marc del projecte "Treball a les 7 comarques" i cofinançada pel Fons Social Europeu

CONTACTE:

Consell Comarcal del Pallars Jussà
C/ Soldevila, 18. 25620 Tremp
Tel. 973 650187
turisme@pallarsjussa.cat
<https://www.pallarsjussa.cat/>

Epicentre. Centre de visitants del Geoparc
Pg. del Vall, 13. 25620 Tremp
Tel. 973 653470
epicentre@pallarsjussa.cat
www.pallarsjussa.net/epicentre